

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

2617

Na temelju članka 3. Uredbe o državnim potporama (»Narodne novine«, broj 50/2006), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 2. kolovoza 2007. godine donijela

ODLUKU

O OBJAVLJIVANJU PRAVILA O POTPORAMA ZA ISTRAŽIVANJE I RAZVOJ I INOVACIJE

I.

Pravila o potporama za istraživanje i razvoj i inovacije sadržana su u Okviru Zajednice za državne potpore za istraživanje i razvoj i inovacije (»Službeni list Europske unije«, serija C, broj 323, od 30. 12. 2006., str. 0001 – 0026).

II.

Tekst akta u kojem su sadržana pravila iz točke I. ove Odluke, u prijevodu na hrvatski jezik, glasi:

OKVIR ZAJEDNICE ZA DRŽAVNE POTPORE ZA ISTRAŽIVANJE I RAZVOJ I INOVACIJE(2006/C 323/1)

I. Uvod	
1.1. Ciljevi državnih potpora za istraživanje i razvoj i inovacije	
1.2. Politika državnih potpora i IRI	
1.3. Test ravnoteže i njegova primjena na potpore za istraživanje i razvoj i inovacije	
1.3.1. Akcijski plan državnih potpora: manje i kvalitetnije potpore, test ravnoteže pri ocjeni potpora	
1.3.2. Cilj zajedničkog interesa u odnosu na ove okvirne odredbe	
1.3.3. Adekvatan instrument potpore	
1.3.4. Poticajni učinak i neophodnost potpore	
1.3.5. Razmjernost potpore	
1.3.6. Negativni učinci potpore za IRI moraju biti ograničeni tako da u konačnici sveukupno	

prevladavaju pozitivni učinci	
1.4. Provedba testa ravnoteže: zakonske pretpostavke i potreba za detaljnijom ocjenom	
1.5. Obrazloženje posebnih mjera koje su obuhvaćene ovim okvirom	
2. Polje primjene i definicije pojmova	
2.1. Polje primjene okvira	
2.2. Definicije pojmova	
3. Državne potpore u smislu članka 87. stavka 1. Ugovora o EZ-u	
3.1. Istraživačke organizacije i posrednici koji su specijalizirani za područje inovacija kao primatelji državnih potpora u smislu članka 87. stavka 1. Ugovora o EZ-u	
3.1.1. Javno financiranje netržišnih aktivnosti	
3.1.2. Javno financiranje tržišnih aktivnosti	
3.2. Indirektne državne potpore u smislu članka 87. stavka 1. Ugovora o EZ-u poduzetnicima putem istraživačkih organizacija koje se javno financiraju	
3.2.1. Istraživanje u korist poduzetnika (ugovorena istraživanja ili usluge istraživanja)	
3.2.2. Suradnja poduzetnika i istraživačkih organizacija	
4. Usklađenost potpora temeljem članka 87. stavka 3. točke (b) Ugovora o EZ-u	
5. Usklađenost potpora temeljem članka 87. stavka 3. točke (c) Ugovora o EZ-u	
5.1. Potpore za projekte istraživanja i razvoja	
5.1.1. Kategorije istraživanja	
5.1.2. Osnovni intenziteti potpore bez dodataka	
5.1.3. Dodatci	
5.1.4. Opravdani troškovi	
5.1.5. Povratni predujam	
5.1.6. Fiskalne potpore	
5.1.7. Klauzula o usklađivanju intenziteta potpora	
5.2. Potpore za studije o tehničkoj izvedivosti	
5.3. Potpore za pokrivanje troškova zaštite prava industrijskog vlasništva za male i srednje	

poduzetnike	
5.4. Potpore mladim poduzetnicima koji se bave inovacijama	
5.5. Potpore za inovacije procesa i organizacije poslovanja u sektoru pružanja usluga	
5.6. Potpore za savjetodavne usluge o inovacijama i za usluge koje potiču inovacije	
5.7. Potpore za unajmljivanje visoko stručnog kadra	
5.8. Potpore za inovacijske clusterne	
6. Poticajni učinak i neophodnost potpore	
7. Usklađenost potpore za koju je potrebno provesti detaljnu ocjenu	
7.1. Mjere koje podliježu detaljnoj ocjeni	
7.2. Metode detaljne ocjene: kriteriji IRI-a za ekonomsku ocjenu određenih pojedinačnih slučajeva	
7.3. Pozitivni učinci potpore	
7.3.1. Postojanje tržišnih nedostataka	
7.3.2. Adekvatnost instrumenta potpore	
7.3.3. Poticajni učinak i neophodnost potpore	
7.3.4. Razmjernost potpore	
7.4. Analiza narušavanja tržišnog natjecanja i trgovine	
7.4.1. Narušavanje dinamičnih poticaja	
7.4.2. Stvaranje tržišne snage poduzetnika	
7.4.3. Zadržavanje neučinkovitih struktura tržišta	
7.5. Test ravnoteže i donošenje odluke	
8. Zbrajanje potpora	
9. Posebna pravila za poljoprivredu i ribarstvo	
10. Završne odredbe	
10.1. Izvješćivanje i nadzor	
10.1.1. Godišnja izvješća	
10.1.2. Uvid u cjelovite tekstove programa potpora	
10.1.3. Obrazac o osnovnim podacima o potporama	
10.2. Odgovarajuće mjere	
10.3. Stupanje na snagu, važenje i izmjene i dopune	

1. UVOD

1.1. Ciljevi državnih potpora za istraživanje i razvoj i inovacije

Promicanje istraživanja i razvoja i inovacija (dalje u tekstu: IRI) važan je cilj od zajedničkog interesa. Sukladno članku 163. Ugovora o EZ-u: »Zajednica ima za cilj jačati znanstvene i tehnološke temelje industrije Zajednice i poticati je, kako bi postala konkurentnijom na međunarodnoj razini, a istodobno promicati i sve istraživačke aktivnosti koje se smatraju potrebnima...«. U člancima 164. do 173. Ugovora o EZ-u navode se aktivnosti koje u tu svrhu treba provoditi kao i područje primjene i provedba višegodišnjeg okvirnog programa.

Na sastanku u Barceloni u ožujku 2002., Europsko vijeće usvojilo je jasne ciljeve daljnjeg razvoja troškova za istraživanje. Sukladno toj odluci ukupne troškove Zajednice za istraživanje i razvoj (dalje: IR) i inovacije treba povećati s ciljem dostizanja iznosa od 3% bruto domaćeg proizvoda do 2010. godine. Vijeće je također dodalo da dvije trećine tog novog ulaganja treba doći iz privatnog sektora. Kako bi se taj cilj postigao, ulaganja za istraživanja moraju rasti po prosječnoj stopi od 8% godišnje, pri čemu rast javnih troškova¹ treba biti 6%, a stopa rasta u odnosu na privatna ulaganja 9% godišnje². Cilj je kroz državne potpore potaknuti ekonomsku učinkovitost³ i time pridonijeti održivom razvoju i zapošljavanju. Stoga će se državne potpore za IRI smatrati usklađenima ako se od potpore može očekivati da će potaknuti dodatni IRI i ako se za narušavanje tržišnog natjecanja neće smatrati da je u suprotnosti sa zajedničkim interesom, koji Europska komisija za potrebe ovih okvirnih odredbi izjednačuje s ekonomskom učinkovitošću. Svrha je ovih okvirnih odredbi osigurati ostvarivanje ovog cilja i posebno, olakšati državama članicama usmjeravanje potpora na uklanjanje određenih tržišnih nedostataka (eksternalija)⁴.

Člankom 87. stavkom 1. Ugovora o EZ-u utvrđuje se načelo po kojem su državne potpore zabranjene. No, u određenim slučajevima te potpore mogu biti usklađene sa zajedničkim tržištem na temelju članka 87. stavaka 2. i 3. Državne potpore za IRI u načelu su opravdane temeljem članka 87. stavka 3. točke (b) i članka 87. stavka 3. točke (c). U ovom okviru Europska komisija određuje pravila koja će se primjenjivati pri ocjeni potpora koje su joj prijavljene, dok će pri tome zadržati svoje diskrecijsko pravo te povećati pravnu sigurnost i transparentnost u donošenju svojih odluka.

1.2. Politika državnih potpora i IRI

U kontekstu Lisabonske strategije, razina IRI-a ne smatra se optimalnom za gospodarstvo Zajednice, što za sobom povlači da bi povećanje razine IRI-a za posljedicu imalo veći rast u Zajednici. Mišljenje je Europske komisije da se postojeća pravila o državnim potporama za IR moraju modernizirati i proširiti kako bi odgovorila na taj izazov. Prvo, u ovom okviru Europska komisija širi postojeće mogućnosti dodjele potpora za IR na nove aktivnosti kojima se daje potpora inovacijama. Inovacije se odnose na proces povezivanja znanja i tehnologije s iskorištavanjem mogućnosti tržišta za nove ili poboljšane proizvode, usluge i poslovne procese, u usporedbi s onima koji već postoje na

zajedničkom tržištu, a koje prati određeni stupanj rizika.

Međutim, u svrhu pravila o državnim potporama, Europska komisija je mišljenja da državne potpore za inovacije ne treba odobravati na temelju apstraktne definicije inovacija već samo u mjeri u kojoj se te potpore odnose na određene, precizno definirane aktivnosti koje su jasno usmjerene na tržišne nedostatke koji sprečavaju inovacije i za koje je vjerojatno da će njihove prednosti i pozitivni učinci koji su ostvareni državnom potporom nadvladati moguće negativne učinke na tržišno natjecanje i trgovinu.

Drugo, Europska komisija namjerava podržati bolje upravljanje državnim potporama za IRI. S tim će u vezi proširiti polje primjene skupnog izuzeća potpora za IR koje je trenutno ograničeno na potpore malim i srednjim poduzetnicima⁵. Buduća opća uredba o skupnom izuzeću obuhvatit će manje problematične državne potpore (mjere) u području IRI-a. Ovaj će se okvir nastaviti primjenjivati za sve državne potpore koje su prijavljene Europskoj komisiji, bilo iz razloga što nisu obuhvaćene uredbom o skupnom izuzeću, ili iz razloga što moraju biti pojedinačno prijavljene sukladno odredbama uredbe o skupnom izuzeću, ili pak stoga što država članica odluči prijaviti državnu potporu koja je u načelu mogla biti obuhvaćena skupnim izuzećem temeljem uredbe o skupnom izuzeću, kao i slučaju potrebe za ocjenom potpore koja nije bila prijavljena.

Treće, ovaj okvir, kako bi olakšao Europskoj komisiji ciljano i temeljito ispitivanje odnosno ocjenu državnih potpora koje su njime obuhvaćene, ne sadrže samo pravila o usklađenosti određenih mjera (Poglavlje 5. u nastavku teksta) nego i dodatne elemente kojima se provodi analiza poticajnog učinka i neophodnosti potpore zbog povećanog rizika negativnog učinka nekih mjera na tržišno natjecanje i trgovinu (Poglavlje 6. u nastavku teksta) te dodatne metode koje se koriste u postupku kada je potrebna detaljna ocjena (Poglavlje 7. u nastavku teksta).

U ovom kontekstu Europska komisija ističe da bi tržišta na kojima postoji tržišno natjecanje trebala u načelu bez utjecaja vanjskih čimbenika proizvoditi najučinkovitije rezultate u odnosu na IRI. No, to na području IRI-a nije uvijek slučaj pa intervencije države u tom slučaju mogu popraviti rezultate. Poduzetnici će više ulagati u istraživanje samo u onom opsegu u kojem će od rezultata istraživanja moći imati konkretnu ekonomsku korist i koji su svjesni mogućnosti koje im se pružaju da to ostvare. Više je razloga za nisku razinu IRI-a, djelomično su to strukturne zapreke, a djelomično i postojanje tržišnih nedostataka. Pri rješavanju strukturnih zapreka prednost bi trebalo dati strukturnim mjerama⁶, dok se državne potpore mogu primijeniti u svrhu kompenzacije za negativne učinke koji su posljedica tržišnih nedostataka. Nadalje, dosadašnje je empiričko iskustvo pokazalo da u cilju učinkovitosti državnih potpora one moraju biti popraćene i poticajnim okvirnim uvjetima, kao što su to odgovarajući sustavi zaštite prava intelektualnog vlasništva, okruženje koje obilježava tržišno natjecanje te uz propise koji su naklonjeni istraživanju i inovacijama uz financijska tržišta koja su im otvorena. No, državne potpore isto tako narušavaju tržišno natjecanje, a jako tržišno natjecanje je istovremeno odlučujući čimbenik poticanja ulaganja u IRI tržišnog gospodarstva. Stoga državne potpore treba pažljivo osmisлити kako bi se ograničilo narušavanje tržišnog natjecanja. U suprotnom one postaju kontraproduktivne i smanjuju sveukupnu razinu IRI-a i sprečavaju gospodarski rast.

Osnovni problem s potporama koje se dodjeljuju poduzetnicima za IRI je to što one mogu narušiti i eventualno čak i smanjiti poticaj za ulaganja kod konkurentnih poduzetnika. U slučaju kada jedan poduzetnik prima potporu, to u načelu jača njegov položaj na tržištu i

smanjuje prihod od ulaganja drugim poduzetnicima. Kada je to smanjenje značajno, moguće je da će ti konkurenti smanjiti svoja ulaganja u aktivnosti IRI-a. Istovremeno, kada potpora za korisnika ima za posljedicu manje ograničavanje vlastitog proračuna, to isto tako može smanjiti poticaj za inovacijama samog korisnika potpore. Nadalje, potporom se mogu poticati neučinkoviti poduzetnici ili pak omogućavati postupanja poduzetnika koja za posljedicu imaju isključivanje drugih poduzetnika s tržišta ili jačanje njegove tržišne snage.

1.3. Test ravnoteže i njegova primjena na potpore za istraživanje i razvoj i inovacije

1.3.1. Akcijski plan državnih potpora: manje i kvalitetnije potpore, test ravnoteže pri ocjeni potpora

Akcijskim planom državnih potpora⁷ Europska komisija je najavila da »kako bi u najboljoj mjeri pridonijela ponovno oživljenoj Lisabonskoj strategiji za rast i zapošljavanje, Komisija će, već prema slučaju, ojačati svoj ekonomski pristup u analizi državnih potpora. Ekonomski pristup predstavlja instrument koji omogućava bolje osmišljavanje i kvalitetnije usmjeravanje državnih potpora prema ciljevima ponovno oživljene Lisabonske strategije«.

Pri ocjeni može li se određena potpora smatrati usklađenom sa zajedničkim tržištem, Komisija uspoređuje s jedne strane pozitivne učinke državne potpore u smislu ostvarenja cilja od zajedničkog interesa, dok s druge strane promatra njezine moguće negativne učinke u smislu narušavanja trgovine i tržišnog natjecanja. Akcijski plan državnih potpora koji se temelji na postojećim iskustvima, gore navedenu metodu ocjene i službeno naziva »testom ravnoteže«⁸. Taj se test ravnoteže odvija u tri koraka i ima odlučujuću ulogu u odobravanju državne potpore. Prva dva koraka odnose se na ispitivanje pozitivnih učinaka državne potpore, dok se treći korak bavi negativnim učincima i konačnim utvrđivanjem odnosa ravnoteže između pozitivnih i negativnih učinaka:

(1) Je li državna potpora usmjerena na točno definirani cilj od zajedničkog interesa (kao što su to npr. rast, zapošljavanje, kohezija, okoliš)?

(2) Je li državna potpora dobro osmišljena kako bi mogla pridonijeti ostvarenju cilja od zajedničkog interesa, odnosno ostvaruje li se prijedlogom mjere cilj uklanjanja tržišnih nedostataka ili neki drugi cilj?

(i) Predstavlja li državna potpora adekvatan instrument?

(ii) Postoji li poticajni učinak, odnosno mijenja li se potporom ponašanje poduzetnika?

(iii) Je li mjera razmjerna, odnosno bi li ista promjena ponašanja poduzetnika bila moguća uz manju potporu?

(3) Je li narušavanje tržišnog natjecanja i učinak na trgovinu ograničen, tako da sveukupno prevladavaju pozitivni učinci?

Ovaj test ravnoteže primjenjiv je kako na utvrđivanje pravila o državnim potporama tako i u ocjeni pojedinačnih slučajeva.

Za ostvarivanje mogućnosti skupnog izuzeća uređenog određenim propisom državna je potpora usklađena ako su ispunjeni propisani uvjeti. To se općenito odnosi na većinu slučajeva koji su obrađeni u ovom okviru. Međutim, u slučaju pojedinačnih potpora i mjera koje mogu imati značajan negativan učinak na tržišno natjecanje zbog visokih

iznosa potpora, Europska komisija će izvršiti sveobuhvatnu ocjenu pozitivnih i negativnih učinaka potpore koja se temelji na načelu razmjernosti potpore.

1.3.2. Cilj zajedničkog interesa u odnosu na ove okvirne odredbe

Cilj zajedničkog interesa u odnosu na ove okvirne odredbe je poticanje istraživanja i razvoja i inovacija. Tim se ciljem želi povećati ekonomska učinkovitost i to otklanjanjem jasno definiranih tržišnih nedostataka koji Zajednici stoje na putu ostvarenja optimalne razine IRI-a.

Kako bi se utvrdila pravila koja trebaju osigurati da se državnim potporama taj cilj ostvari, prije svega je potrebno prepoznati i utvrditi tržišne nedostatke koji sprečavaju IRI. IRI se odvija kroz niz aktivnosti na višem, prethodnom stupnju mnogih tržišta proizvodnje (tzv. uzlazna tržišta) koje se za razvoj novih ili poboljšanih proizvoda⁹ i procesa na tim tržištima proizvodnje koriste raspoloživim kapacitetima IRI-a, i time potiču gospodarski rast.

Međutim, uzimajući u obzir kapacitete raspoloživosti IRI-a, tržišni nedostaci mogu priječiti tržištu da dostigne optimalnu proizvodnju i za posljedicu imati neučinkovite rezultate i to iz sljedećih razloga:

- Pozitivni vanjski učinci (eksternalije)/prelijevanje znanja: IRI često donosi koristi čitavom društvu, i to u obliku širenja znanja. Međutim, ostane li ono pak prepušteno tržištu, veliki broj projekata može iz perspektive privatnog gospodarstva izgledati neprofitabilno, iako bi ti isti projekti mogli biti od koristi za društvo, i to stoga što poduzetnici koji teže za stvaranjem dobiti zanemaruju vanjske učinke svojih postupanja kada odlučuju o tome u kolikoj će se mjeri baviti IRI-em. Stoga se može dogoditi da se takvi projekti od zajedničkog interesa uopće ne provode ako ne intervenira država.
- Javno dobro/prelijevanje znanja: Pri stvaranju općeg znanja, kao što je to temeljno istraživanje, nemoguće je spriječiti druge da to znanje koriste (javno dobro), dok s druge strane specifičnije znanje koje se odnosi na proizvodnju može biti zaštićeno, primjerice patentima koji izumitelju osiguravaju ostvarenje veće dobiti od izuma. Kako bi se pronašla odgovarajuća politika poticanja IRI-a, potrebno je razlikovati između stvaranja općeg znanja i znanja koje je moguće zaštititi. Poduzetnici se često bez sudjelovanja u troškovima stjecanja znanja, koriste općim znanjem koje su stvorili drugi, što za posljedicu ima poduzetničku nespремnost da sami stvaraju znanje. U stvari, tu tržište ne samo da može biti neučinkovito, nego može i u potpunosti ne postojati. Kada bi se proizvodilo više općeg znanja, čitavo bi društvo imalo koristi od prelijevanja, širenja znanja na području cjelokupnog gospodarstva. U tu će svrhu država možda morati dati potporu poduzetnicima za stvaranje znanja. U slučaju temeljnog istraživanja, možda će u potpunosti morati pokriti troškove za poduzetnička nastojanja da se bavi tim istraživanjem.
- Nepotpune i asimetrične informacije: IRI obilježava visok stupanj rizika i nesigurnost. Zbog nepotpunih i/ili asimetričnih informacija, privatni ulagatelji nerado financiraju vrijedne projekte, a visoko stručni kadar ne dolazi do informacija o mogućnostima zapošljavanja u poduzetnicima koji se bave inovacijama. Kao posljedica toga, može doći do neadekvatne raspodjele resursa, ljudskih i financijskih, na tim tržištima, a projekti koji su vrijedni za gospodarstvo ne ostvaruju se.
- Nedostatna suradnja i povezanost: Sposobnost poduzetnika da međusobno surađuju ili

barem zajednički djeluju i na taj način ostvaruju IRI može biti umanjena. Problemi se mogu pojaviti iz različitih razloga, uključujući teškoće u koordinaciji istraživanja i razvoja i u traženju odgovarajućih partnera.

1.3.3. Adekvatan instrument potpore

Važno je imati na umu da osim potpora mogu postojati i drugi, primjereniji instrumenti u cilju povećanja razine IRI-a u gospodarstvu, primjerice propisi, povećanje izdvajanja za visoko školstvo, opće mjere oporezivanja koje bi išle u prilog IRI-u¹⁰. Primjerenost instrumenta politike u određenom slučaju najčešće je povezan s glavnim uzrocima problema. Smanjivanje zapreka pristupu tržištu može se pokazati primjerenijim nego državna potpora kada se želi riješiti problem pristupa određenim rezultatima IRI-a za novog sudionika na tržištu. Povećana ulaganja u visoko školstvo mogu biti primjerenija u slučaju kada se radi o nedostatku stručnog kadra za rad na IRI-u nego dodjela državnih potpora projektima IRI-a. Države članice bi stoga trebale izabrati državne potpore kada je to primjeren instrument na temelju problema koji nastoje riješiti. To znači da je neophodno jasno prepoznati i utvrditi tržišne nedostatke koji se određenom mjerom žele otkloniti.

1.3.4. Poticajni učinak i neophodnost potpore

Državne potpore za IRI moraju kod primatelja potpore imati za posljedicu promjenu njegovog ponašanja na način da se poveća razina aktivnosti koje se odnose na IRI i provođenja projekata IRI-a, ili poduzimanje aktivnosti koje inače uopće ne bi bile provedene ili koje bi bile provedene u ograničenom opsegu. Europska komisija je mišljenja da potpora treba za posljedicu imati povećanje aktivnosti koje se odnose na IRI, i to u odnosu na njihov opseg, sadržaj, iznos koji je za te aktivnosti utrošen ili brzinu. Poticajni učinak određuje se na temelju kauzalne analize kojom se uspoređuje razina aktivnosti koja se namjerava ostvariti uz potporu i iste koja bi se ostvarila bez potpore. Države članice moraju jednoznačno dokazati na koji način će osigurati prisutnost tog poticajnog učinka.

1.3.5. Razmjernost potpore

Potpore će se smatrati razmjernom samo pod uvjetom da isti rezultat ne bi bilo moguće ostvariti uz pomoć neke druge mjere koja bi manje narušila tržišno natjecanje. Konkretno, iznos i intenzitet potpore moraju biti ograničeni na najmanji mogući iznos koji je potreban da bi se provela aktivnost IRI-a za koju je potpora dodijeljena.

1.3.6. Negativni učinci potpore za IRI moraju biti ograničeni tako da u konačnici sveukupno prevladavaju pozitivni učinci

Mogući oblici narušavanja tržišnog natjecanja koje se javlja kao posljedica državnih potpora za IRI mogu se podijeliti u nekoliko kategorija:

- narušavanje tržišnih poticaja za poduzetnike i istiskivanje poduzetnika s tržišta;
- poticanje neučinkovite proizvodnje;

- postupanja na tržištu koja za posljedicu imaju isključivanje poduzetnika s tržišta i jačanje tržišne snage poduzetnika;
- posljedice na raspoređenost i širenje gospodarskih aktivnosti u državama članicama;
- posljedice na trgovinske tokove na zajedničkom tržištu.

Što su iznosi potpora viši i što su aktivnosti koje su obuhvaćene potporom bliže tržištu predmetnog proizvoda ili usluge, to su u pravilu i negativni učinci značajniji. Iz tog razloga, u načelu, intenziteti potpore za razvojne aktivnosti i inovacije moraju biti niži od onih koji se odnose na aktivnosti koje su vezane za istraživanje i slične aktivnosti.

Nadalje, pri utvrđivanju opravdanih troškova važno je osigurati da se troškovi koji se smatraju troškovima koji se odnose na redovite aktivnosti poduzetnika ne mogu smatrati opravdanim i tako ostvarivati pravo na potporu. Uz to, i značajke korisnika potpore i mjerodavnih tržišta također utječu na razinu narušavanja tržišta. Ti će se aspekti detaljnije uzimati u obzir u slučajevima u kojima je potrebno provesti detaljnu ocjenu.

1.4. Provedba testa ravnoteže: zakonske pretpostavke i potreba za detaljnijom ocjenom

Na temelju ovog okvira ocjenjivat će se potpore za istraživanje i razvoj i inovacije koje se prijavljuju Europskoj komisiji. Ocjenu usklađenosti sa zajedničkim tržištem provodit će Europska komisija na temelju testa ravnoteže koji je opisan u Poglavlju 1. Sukladno tomu, mjera će se odobriti samo ako, uzimajući u obzir svaki od elemenata testa ravnoteže, krajnji rezultat ukazuje na pozitivne učinke. No, ocjena Europske komisije može varirati u smislu načina na koji se ocjenjivanje provodi, budući da se u svakom pojedinačnom slučaju mogu razlikovati i rizici za tržišno natjecanje i trgovinu koji se odnose na određene vrste državnih potpora. Ne dovodeći u pitanje članak 4. i članak 7. Uredbe Vijeća (EZ-a) br. 659/1999 od 22. ožujka 1999. kojom se utvrđuju detaljna pravila za primjenu članka 93. Ugovora o EZ-u¹¹, Europska komisija primjenjuje različite zakonske pretpostavke ovisno o vrsti državne potpore koja se prijavljuje.

Sve prijavljene potpore ocjenjivat će se najprije temeljem kriterija iz Poglavlja 5. U tom poglavlju Europska komisija navodi niz mjera kod kojih a priori polazi od činjenice da se državnim potporama koje se odnose na te mjere otklanjaju specifični tržišni nedostaci kojima se sprečava IRI. Nadalje, Europska komisija je utvrdila niz preduvjeta i parametara kako bi osigurala da državne potpore koje se odobravaju u cilju tih mjera stvarno imaju poticajni učinak, da zadovoljavaju kriterij razmjernosti i da je njihov negativni učinak na tržišno natjecanje i trgovinu ograničen. Tako Poglavlje 5. sadrži parametre koji se donose na aktivnost koja ostvaruje pravo na potporu, intenzitete potpore i uvjete koji moraju biti ispunjeni kako bi potpora bila usklađena sa zajedničkim tržištem. U načelu, samo se one mjere koje ispunjavaju kriterije koji su navedeni u Poglavlju 5. mogu na temelju ovog okvira smatrati usklađenima sa zajedničkim tržištem u smislu članka 87. stavka 3. točke (c) Ugovora o EZ-u.

U Poglavlju 6. Europska komisija se detaljnije bavi načinom ocjene kriterija neophodnosti i poticajnog učinka potpore.

U Poglavlju 7. Europska komisija navodi detaljnije podatke o tome u kojim će slučajevima i na koji način provoditi detaljnu pojedinačnu ocjenu.

Iz toga slijede različite razine ocjene koje se iscrpnije opisuju u nastavku teksta. Na prvoj razini Europska komisija smatra da je u načelu dovoljno da je predmetna mjera usklađena s uvjetima koji su navedeni u Poglavlju 5., pod uvjetom da su ispunjeni uvjeti navedeni u

Poglavljju 6. koji se odnose na postojanje poticajnog učinka potpore. Kod svih ostalih mjera, Europska komisija smatra da je neophodno dodatno ispitivanje s obzirom na postojanje većih rizika za tržišno natjecanje i trgovinu, zbog same aktivnosti, iznosa potpore, ili pak vrste korisnika potpore. To će se dodatno ispitivanje u načelu sastojati u daljnjoj i detaljnijoj ocjeni činjeničnog stanja u pojedinačnom slučaju, sukladno odredbama koje su navedene u Poglavlju 6. koje se odnose na neophodnost i poticajni učinak potpore, ili onih iz Poglavlja 7., koje se odnose na ocjenu potpora čiji iznosi premašuju pragove utvrđene u odjeljku 7.1. ovog okvira. Na kraju opisanog dodatnog ispitivanja Europska komisija može potporu odobriti, proglasiti je neusklađenom sa zajedničkim tržištem ili je proglasiti uvjetno usklađenom sa zajedničkim tržištem. Prvo, Europskoj komisiji će za određene državne potpore činjenica da ispunjavaju kriterije koji su navedeni u Poglavljima 5. i 6. u načelu biti dovoljna da bi se osigurala usklađenost, budući da se pretpostavlja da bi za takvu mjeru rezultat primjene testa ravnoteže bio pozitivan. Hoće li mjera pripadati toj kategoriji ovisi o vrsti korisnika potpore, aktivnosti za koju se odobrava potpora i iznosu dodijeljene potpore. Europska komisija je mišljenja da će se sljedeće mjere moći smatrati usklađenima u smislu Poglavlja 5. i 6. (i) ako ispunjavaju sve preduvjete i parametre koji su navedeni u Poglavlju 5. i (ii) samo ako se potpora dodjeljuje nakon što je prijavljena nacionalnom nadležnom tijelu:

- potpore za projekte i studije izvedivosti kada su korisnici potpore mali i srednji poduzetnici i kada iznos potpore ne premašuje iznos od 7,5 milijuna EUR-a po malom i srednjem poduzetniku i projektu (potpora projektu plus potpora za studiju izvedivosti);
- potpore za pokrivanje troškova zaštite prava industrijskog vlasništva za male i srednje poduzetnike;
- potpore mladim poduzetnicima koji se bave inovacijama;
- potpore za savjetodavne usluge o inovacijama; potpore za usluge koje potiču inovacije;
- potpore za unajmljivanje visoko stručnog kadra.

Za gore navedene mjere Poglavlje 6. jasno navodi da se pretpostavlja da postoji poticajni učinak, ako je ispunjen uvjet iz gore navedene alineje (ii).

Drugo, u slučaju prijavljenih potpora u iznosima koji ne premašuju pragove zadane u odjeljku 7.1. ovog okvira, dodatno ispitivanje sastoji se u dokazivanju poticajnog učinka i neophodnosti potpore kao što su opisani u Poglavlju 6. Te će se mjere moći smatrati usklađenima u smislu Poglavlja 5. i 6. samo (i) ako ispunjavaju sve preduvjete i parametre koji su navedeni u Poglavlju 5. i (ii) ako se poticajni učinak i neophodnost potpore dokažu sukladno Poglavlju 6.

Treće, u slučaju prijavljenih potpora u iznosima koji premašuju pragove zadane u odjeljku 7.1. ovog okvira, dodatno ispitivanje sastoji se u detaljnoj ocjeni u smislu Poglavlja 7. Te će se mjere stoga moći proglasiti usklađenima u smislu Poglavlja 5., 6. i 7. samo ako (i) ispunjavaju sve preduvjete i parametre navedene u Poglavlju 5. i (ii) ako test ravnoteže u smislu Poglavlja 7. u konačnici ukazuje na pozitivan učinak.

1.5. Obrazloženje posebnih mjera koje su obuhvaćene ovim okvirnim odredbama

Primjenjujući ove kriterije na IRI, Europska komisija prepoznala je i utvrdila niz mjera za koje državne potpore mogu, pod određenim uvjetima, biti usklađene s člankom 87. stavkom 3. točkom (c) Ugovora o EZ-u.

Potpore projektima koji obuhvaćaju temeljna i primijenjena istraživanja i razvojna istraživanja služe prije svega otklanjanju tržišnih nedostataka koji se odnose na pozitivne vanjske učinke ili eksternalije (prelijevanje znanja), uključujući i stvaranje javnih dobara. Europska komisija smatra svrsishodnim da se zadrži podjela na različite kategorije aktivnosti IRI-a neovisno o činjenici što te aktivnosti više slijede interaktivni nego linearni model inovacija. Različiti intenziteti potpora odražavaju različit opseg i ozbiljnost tržišnih nedostataka te ukazuju na udaljenost predmetne aktivnosti od tržišta. Nadalje, u usporedbi s prethodnim propisom koji je obuhvaćao državne potpore na ovom području, određene aktivnosti vezane uz inovacije uključene su u razvojna istraživanja. Nadalje, pojednostavljen je sustav dodatnih uvećanja. Zbog očekivane važnije uloge tržišnih nedostataka i isto tako očekivanih značajnijih pozitivnih vanjskih učinaka, opravdani su dodatci za male i srednje poduzetnike, suradnju koju pružaju ili koja se ostvaruje s malim i srednjim poduzetnicima, međugraničnu suradnju kao i javno-privatno partnerstvo (suradnju poduzetnika s javnim istraživačkim organizacijama). Potpore za studije o tehničkoj izvedivosti koje obuhvaćaju projekte IRI-a namijenjene su otklanjanju tržišnih nedostataka koji se odnose na nepotpune i asimetrične informacije. Budući da se te studije smatraju udaljenijima od tržišta nego što je to sam projekt, za njih su prihvatljivi relativno visoki intenziteti potpore.

Potpore za pokrivanje troškova zaštite prava industrijskog vlasništva za male i srednje poduzetnike namijenjene su tržišnim nedostacima koji se odnose na pozitivne vanjske učinke ili eksternalije (prelijevanje znanja). Cilj je malim i srednjim poduzetnicima povećati mogućnost ostvarivanja prihoda iz poslovanja i time ih snažnije poticati na provođenje aktivnosti IRI-a.

Potpore mladim poduzetnicima koji se bave inovacijama uvedene su kako bi se pridonijelo otklanjanju tržišnih nedostataka koji su nastali zbog nepotpunih i asimetričnih informacija, što ovim poduzetnicima naročito nanosi štetu jer im ograničava pristup odgovarajućim financijskim sredstvima koja bi im omogućila ostvarivanje projekata inovacija.

Potpore za inovacije procesa i organizacije poslovanja u sektoru pružanja usluga namijenjene su otklanjanju tržišnih nedostataka koji su nastali zbog nepotpunih informacija i pozitivnih vanjskih učinaka ili eksternalija. Time se rješava problem nemogućnosti uklapanja inovacija u području aktivnosti koje se odnose na pružanje usluga u kategorije istraživanja i razvoja. Inovacije u području aktivnosti pružanja usluga češće su posljedica interakcije s kupcima i suočavanja s tržištem nego iskorištavanja i primjene postojećeg znanja iz područja znanosti, tehnologije ili ekonomije. Nadalje, inovacije u odnosu na aktivnosti u sektoru pružanja usluga tradicionalno se zasnivaju na novim procesima i organizaciji poslovanja a manje na tehnološkom razvoju. U tom smislu inovacije procesa i organizacije poslovanja u sektoru pružanja usluga nisu na zadovoljavajući način obuhvaćene potporom za istraživanje i razvoj te su ovdje dodane i specifične potpore kojima je cilj otkloniti tržišne nedostatke koji su prepreka inovacijama.

Potpore za savjetodavne usluge o inovacijama i za usluge koje potiču inovacije, a koje pružaju posrednici koji su specijalizirani za područje inovacija, namijenjene su otklanjanju tržišnih nedostataka koji su povezani s problemom nedostatnog širenja informacija, eksternalijama i slabe koordinacije. Državna potpora je ovdje adekvatno rješenje jer malim i srednjim poduzetnicima nudi poticaje za kupnju takvih usluga i

utječe na porast ponude i potražnje usluga koje pružaju posrednici specijalizirani za inovacije.

Potpore za unajmljivanje visoko stručnog kadra namjeravaju otkloniti tržišne nedostatke koji su povezani s nepotpunim informacijama na tržištu rada Zajednice. U Zajednici je vjerojatnije da će visoko stručni kadar unajmiti veliki poduzetnici, budući da stručnjaci tradicionalno misle da veliki poduzetnici nude bolje uvjete rada, sigurnije radno mjesto i mogućnosti napredovanja. No, mali i srednji poduzetnici mogli bi imati koristi od važnog prijenosa znanja i povećanih inovacijskih kapaciteta kada bi imali mogućnost zaposliti visoko kvalificirane stručnjake koji bi provodili aktivnosti IRI-a. Povezivanje velikih poduzetnika ili visokoškolskih ustanova i malih i srednjih poduzetnika također bi doprinijelo otklanjanju tržišnih nedostataka koji nastaju u obliku nedostatka koordinacije te stvaranju inovacijskih clustera.

Potpore za inovacijske clusterne namijenjene su rješavanju tržišnih nedostataka koji se odnose na probleme koordinacije koji sprječavaju razvoj clustera, ili koji ograničavaju zajedničko djelovanje i prijenos znanja između clustera. Državne potpore mogu doprinijeti rješavanju ovog problema na dva načina: prvo, poticanjem ulaganja u otvorenu i zajedničku infrastrukturu namijenjenu inovacijskim clusterima, i drugo, poticanjem stvaranja clustera, u smislu promicanja zajedničkog rada na projektima povezivanja i stvaranja znanja.

2. POLJE PRIMJENE I DEFINICIJE POJMOVA

2.1. Polje primjene okvirnih odredbi

Ovaj se okvir primjenjuje na državne potpore za istraživanje i razvoj i inovacije. Primjenjivat će se sukladno ostalim politikama Zajednice o državnim potporama, ostalim odredbama Ugovora o osnivanju Europskih zajednica i zakonodavstvu koje se donosi temeljem tih Ugovora.

Sukladno općim načelima Ugovora o EZ-u, državne potpore ne mogu biti odobrene ako je određena mjera diskriminirajuća u opsegu u kojem to nije opravdano ciljem državne potpore. U odnosu na IRI, posebno treba naglasiti da Europska komisija neće odobriti državnu potporu kojom se isključuje mogućnost iskorištavanja rezultata IRI-a u ostalim državama članicama.

Tijela javne vlasti mogu naručiti istraživanje i razvoj od poduzetnika ili od njih kupiti rezultate istraživanja i razvoja. Ako se za ta istraživanja i razvoj ne plaća tržišna cijena, u načelu će biti riječ o državnoj potpori u smislu članka 87. stavka 1. Ugovora o EZ-u. No, s druge strane, ako se ti ugovori dodjeljuju po tržišnim uvjetima, što je pak očito ako je proveden postupak javne nabave koji se provodi u skladu s važećim direktivama o javnoj nabavi, posebno Direktivi 2004/17/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 31. ožujka 2004. kojom se usklađuju postupci javne nabave poduzetnika u sektoru opskrbe vodom, energijom, prometa i poštanskih usluga¹² i Direktivi 2004/18/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 31. ožujka 2004. kojom se usklađuju postupci dodjele ugovora o javnim radovima, ugovora o javnoj opskrbi i ugovora o pružanju javnih usluga¹³, Europska komisija će u načelu smatrati da se ne radi o državnim potporama u smislu članka 87. stavka 1. Ugovora o EZ-u.

Ovaj se okvir primjenjuje na potpore kojima se potiču istraživanje i razvoj i inovacije u

svim sektorima gospodarstva koji su obuhvaćeni Ugovorom o EZ-u. Primjenjuje se i na one sektore gospodarstva koji su podložni posebnim pravilima Zajednice o državnim potporama, osim ako tim pravilima nije drugačije predviđeno¹⁴.

Ovaj se okvir primjenjuje na državne potpore za IRI u području zaštite okoliša¹⁵, budući da postoje brojna sinergijska djelovanja između inovacija u cilju poboljšanja kvalitete i učinkovitosti i inovacija s ciljem poboljšanja optimalnog korištenja energije, gospodarenja otpadom i sigurnosti, a koja se ovdje mogu iskoristiti.

Nakon stupanja na snagu Uredbe Komisije (EZ-a) br. 364/2004 od 25. veljače 2004. kojom se izmjenjuje i dopunjuje Uredba (EZ-a) br. 70/2001, u smislu širenja polja primjene na način da su navedenom Uredbom uključene potpore za istraživanje i razvoj¹⁶, potpore za istraživanje i razvoj malim i srednjim poduzetnicima izuzete su iz obveze prijave temeljem kriterija koji su utvrđeni Uredbom Komisije (EZ-a) br. 70/2001 od 12. siječnja 2001. o primjeni članka 87. i članka 88. Ugovora o EZ-u na državne potpore malim i srednjim poduzetnicima¹⁷. Međutim, državama članicama prepuštena je odluka o obvezi prijave tih potpora. Ako to žele, ove se okvirne odredbe i dalje mogu koristiti pri ocjeni i tih prijavljenih potpora.

Dok se troškovi rada zaposlenika smatraju opravdanim troškovima u nizu mjera koje su obuhvaćene ovim okvirnim odredbama, uvedene su i potpore za unajmljivanje visoko stručnog kadra, opće potpore za zapošljavanje i usavršavanje istraživača i dalje su obuhvaćene posebnim važećim propisima koji se odnose na državne potpore za zapošljavanje i usavršavanje, Uredbom Komisije (EZ-a) br. 68/2001 od 12. siječnja 2001. o primjeni članka 87. i članka 88. Ugovora o EZ-u na potpore za usavršavanje¹⁸ te Uredbom Komisije (EZ-a) br. 2204/2002 od 12. prosinca 2002. o primjeni članka 87. i članka 88. Ugovora o EZ-u na državne potpore za zapošljavanje¹⁹.

Potpore za istraživanje i razvoj i inovacije za poduzetnike u teškoćama u smislu Smjernica Zajednice o državnim potporama za sanaciju i restrukturiranje poduzetnika u teškoćama²⁰ izuzete su iz područja primjene ovog okvira.

2.2. Definicije pojmova

Za potrebe ovog okvira primjenjuju se sljedeće definicije:

- a) »mali i srednji poduzetnici«, ili »MSP«, »mali poduzetnici« i »srednji poduzetnici« su poduzetnici u smislu Uredbe (EZ-a) br. 70/2001 ili bilo koje uredbe koja tu uredbu zamjenjuje;
- b) »veliki poduzetnici« su poduzetnici koji nisu obuhvaćeni definicijom malih i srednjih poduzetnika;
- c) »intenzitet potpore« je bruto iznos potpore izražen u postotku vrijednosti opravdanih troškova projekta. Sve vrijednosti koje se koriste pri izračunu su vrijednosti prije odbitka poreza ili drugih davanja. Kada se potpora ne dodjeljuje u obliku subvencije već u nekom drugom obliku, iznos potpore bit će ekvivalent potpore u obliku subvencije. U slučaju zajma pod povoljnijim uvjetima kamatna stopa koja će se koristiti za diskontiranje i izračunavanje iznosa potpore bit će referentna kamatna stopa koja se primjenjuje u trenutku odobrenja. Intenzitet potpore izračunava se pojedinačno za svakog korisnika potpore.
- d) »istraživačka organizacija« je ustanova, primjerice visokoškolska ustanova ili istraživački institut, neovisno o njihovom pravnom statusu (bilo da se radi o javnim ili

privatnim institucijama) i načinu financiranja, čiji je osnovni cilj provođenje temeljnog istraživanja, primijenjenog istraživanja ili razvojnog istraživanja te širenje tako stečenih rezultata poučavanjem, objavljivanjem ili prijenosom tehnologije; sva se dobit ponovno ulaže u te aktivnosti, širenje rezultata tih aktivnosti ili poučavanje; poduzetnici koji primjerice kroz udjele u vlasništvu ili članstvo imaju kontrolu nad takvim ustanovama, neće omogućiti povlašteni pristup istraživačkim kapacitetima ustanove ili rezultatima istraživanja koje je ustanova ostvarila;

e) »temeljno istraživanje« podrazumijeva eksperimentalne poslove ili poslove vezane uz teoriju koji se provode prije svega u cilju stjecanja novog znanja o temeljnim izvorima pojava i promatranih činjenica, koje nije namijenjeno izravnoj praktičnoj primjeni ili uporabi;

f) »primijenjeno istraživanje« podrazumijeva planirano istraživanje ili kritičko ispitivanje u cilju stjecanja novog znanja i vještina za razvoj novih proizvoda, proizvodnih procesa ili usluga, ili za značajna poboljšanja već postojećih proizvoda, proizvodnih procesa ili usluga. Ono obuhvaća stvaranje dijelova (komponenti) kompleksnih sustava, što je neophodno za primijenjeno istraživanje i posebno za vrednovanje tehnoloških osnova (generičke tehnologije), a isključuje prototipove koji su obuhvaćeni točkom (g);

g) »razvojno istraživanje« podrazumijeva stjecanje, kombiniranje, oblikovanje i primjenu postojećeg znanstvenog, tehnološkog, poslovnog i ostalog znanja i vještina u svrhu izrade planova, nacрта ili modela za nove, izmijenjene ili poboljšane proizvode, proizvodne procese ili usluge. Razvojno istraživanje može osim toga uključivati i druge aktivnosti, primjerice konceptualno utvrđivanje, planiranje i dokumentiranje novih proizvoda, proizvodnih procesa i usluga. Te aktivnosti mogu obuhvaćati izradu nacрта, crteža, planova i drugog dokumentacijskog materijala, pod uvjetom da nisu namijenjeni za komercijalnu uporabu.

Tu je uključen i razvoj komercijalno upotrebljivih prototipova ili pilot projekta, gdje je prototip nužno gotov proizvod koji je namijenjen komercijalnoj uporabi i kada je preskupo proizvoditi ga samo u svrhu demonstracije i vrednovanja. U slučaju nastavne komercijalne uporabe demonstracijskih ili pilot projekata, svaka dobit ostvarena od takve uporabe mora se oduzeti od opravdanih troškova.

Eksperimentalna proizvodnja i testiranje proizvoda, procesa i usluga također može ostvariti pravo na potporu, pod uvjetom da se isti ne mogu koristiti ili preinačiti da budu korišteni u industrijskoj primjeni ili komercijalno.

Razvojno istraživanje ne obuhvaća rutinske ili redovne izmjene proizvoda, proizvodnih linija, proizvodnih procesa, postojećih usluga ili drugih tekućih poslova, čak i ako te izmjene predstavljaju poboljšanja;

h) »povratni predujam« je zajam za projekt koji se isplaćuje u jednoj ili više tranši, dok uvjeti otplate kredita ovise o rezultatu projekta IRI-a;

i) »inovacija procesa«²¹ je provođenje nove ili značajno poboljšane metode proizvodnje ili isporuke (uključujući značajne promjene tehnika, opreme i/ili softvera). Inovacijama se neće smatrati manje izmjene ili poboljšanja, povećanja proizvodnih kapaciteta ili kapaciteta usluga kroz dodavanje proizvodnih ili logističkih sustava koji su u velikoj mjeri slični onima koji se već koriste, prestanak korištenja procesa, jednostavne zamjene ili proširenja temeljnog kapitala, promjene koje su nastale isključivo kao posljedica promjene faktorskih cijena, prilagođavanje kupcima, promjene nastale zbog izmjene godišnjih doba i ostale periodične promjene i trgovina novim ili značajno poboljšanim

proizvodima;

j) »inovacija organizacije poslovanja«²² je provođenje nove organizacijske metode u poslovne aktivnosti poduzetnika, organizaciju posla ili njegove vanjske odnose. Inovacijama se neće smatrati promjene poslovnih aktivnosti, organizacije posla ili vanjskih odnosa koje se temelje na organizacijskim metodama koje se već koriste u poduzetniku, promjene upravljačke strategije, spajanja i preuzimanja, prestanak korištenja procesa, jednostavne zamjene ili proširenja temeljnog kapitala, promjene koje su nastale isključivo kao posljedica promjene faktorskih cijena, prilagođavanje kupcima, promjene nastale zbog izmjene godišnjih doba i ostale periodične promjene i trgovina novim ili značajno poboljšanim proizvodima;

k) »visoko stručni kadar« znači istraživače, inženjere, dizajnere i marketinške stručnjake s visokoškolskom naobrazbom i najmanje 5 godina odgovarajućeg iskustva u struci. Doktorski znanstveni stupanj može se računati kao odgovarajuće iskustvo u struci;

l) »privremeni premještaj« znači privremeno zapošljavanje kadrova od strane korisnika potpore na neko vremensko razdoblje, po isteku kojeg kadrovi imaju pravo na povratak prethodnom poslodavcu;

m) »inovacijski clusteri« su udruženja samostalnih poduzetnika – tek osnovanih poduzetnika koji se bave inovacijama, malih, srednjih i velikih poduzetnika kao i istraživačkih organizacija – koji djeluju u određenom sektoru gospodarstva i određenoj regiji i osnovani su u cilju poticanja inovacijskih aktivnosti, promičući intenzivan zajednički rad i suradnju, zajedničko korištenje kapaciteta i objekata i razmjenu znanja i stručnjaka te na taj način efikasno pridonoseći prijenosu tehnologije, povezivanju i širenju informacija na poduzetnike koji su članovi clustera. Poželjno je da države članice pri osnivanju clustera nastoje osigurati pravilnu ravnotežu između malih i srednjih poduzetnika te velikih poduzetnika, kako bi se dostigla određena kritična masa, prije svega putem specijalizacije za određeno područje IRI-a i uzimajući u obzir postojeće clusteru u državi članici i na razini Zajednice.

3. DRŽAVNE POTPORE U SMISLU ČLANKA 87. STAVKA 1. UGOVORA O EZ-U

U načelu će se svako financiranje koje ispunjava kriterije iz članka 87. stavka 1. Ugovora o EZ-u smatrati državnom potporom. U svrhu pružanja dodatnih uputa, slučajevi koji se tipično javljaju u području aktivnosti istraživanja i razvoja i inovacija razmatraju se u nastavku teksta.

3.1. Istraživačke organizacije i posrednici koji su specijalizirani za područje inovacija kao primatelji državnih potpora u smislu članka 87. stavka 1. Ugovora o EZ-u

Na pitanje jesu li istraživačke organizacije primatelji državne potpore mora se odgovoriti sukladno općim načelima o državnim potporama.

Sukladno članku 87. stavku 1. Ugovora o EZ-u i sudskoj praksi Suda, javno financiranje aktivnosti IRI-a koje provode istraživačke organizacije smatrat će se državnom potporom, ako su ispunjeni svi uvjeti navedeni u članku 87. stavku 1. Ugovora o EZ-u. Sukladno sudskoj praksi, u tom se slučaju istraživačka organizacija mora inter alia smatrati poduzetnikom u smislu članka 87. stavka 1. Ugovora o EZ-u. To ne ovisi o njezinom pravnom obliku (bilo da se radi o javnim ili privatnim institucijama) ili

ekonomskom statusu (bilo da su primjerice profitne ili neprofitne organizacije). Ono što je odlučujuće za ispunjavanje uvjeta iz definicije poduzetnika je činjenica da se istraživačka organizacija bavi gospodarskom djelatnošću, što znači aktivnostima kojima sudjeluje u ponudi robe i/ili usluga na određenom tržištu²³. Stoga, ako su svi ostali uvjeti ispunjeni, svako javno financiranje gospodarskih aktivnosti obuhvaćeno je člankom 87. stavkom 1. Ugovora o EZ-u.

3.1.1. Javno financiranje netržišnih aktivnosti

U slučaju da se ista ustanova bavi i tržišnim i netržišnim aktivnostima, javno financiranje netržišnih aktivnosti neće biti obuhvaćeno člankom 87. stavkom 1. Ugovora o EZ-u, kada je u cilju izbjegavanja unakrsnog financiranja (prekomjernog iznosa naknade) tržišnih aktivnosti moguće jednoznačno odijeliti tržišne i netržišne aktivnosti i njihove troškove i financiranje²⁴. Financijska izvješća visokoškolskih ustanova i istraživačkih organizacija mogu poslužiti kao dokaz da su sredstva uredno dodijeljena.

No, Europska komisija je mišljenja da su primarne aktivnosti istraživačkih organizacije u načelu netržišne aktivnosti, kao što su to:

- edukacija većeg broja kvalificiranih ljudskih resursa;
- provođenje neovisnog istraživanja i razvoja u cilju širenja znanja i boljeg razumijevanja, uključujući i suradnju u istraživanju i razvoju;
- širenje rezultata istraživanja.

Europska komisija nadalje smatra da su aktivnosti vezane za prijenos tehnologije (licencije, stvaranje popratnih, novih djelatnosti ili drugih oblika upravljanja znanjem koje je stvorila istraživačka organizacija) imaju netržišno obilježje ako se te aktivnosti mogu smatrati internima²⁵ te ako sav prihod od tih aktivnosti ponovno ulaže u primarne aktivnosti istraživačke organizacije.²⁶

3.1.2. Javno financiranje tržišnih aktivnosti

Ako istraživačke organizacije ili drugi posrednici koji su specijalizirani za područje inovacija djeluju na neprofitnoj osnovi (primjerice tehnološki centri, inkubatori, gospodarske komore) provode tržišne aktivnosti, kao što je to primjerice davanje u najam infrastrukture, pružanje usluga poslovnom sektoru ili provođenje istraživanja temeljem ugovora, to se treba odvijati po normalnim tržišnim uvjetima, a javno financiranje takvih tržišnih istraživanja u pravilu će se smatrati državnim potporom.

Međutim, ako istraživačka organizacija ili posrednik koji se bavi inovacijama na neprofitnoj osnovi mogu dokazati da je ukupan iznos državne potpore koju su primili za pružanje određenih usluga prenesen na krajnjeg primatelja, te da za posrednika nije imao ekonomsku korist, posrednik se neće smatrati primateljem državne potpore.

Za državne potpore krajnjim primateljima primjenjuju se uobičajena pravila o državnim potporama.

3.2. Indirektne državne potpore u smislu članka 87. stavka 1. Ugovora o EZ-u poduzetnicima putem istraživačkih organizacija koje se javno financiraju

Namjera je ovog odjeljka teksta pojasniti po kojim uvjetima poduzetnici ostvaruju ekonomsku korist u smislu članka 87. stavka 1. Ugovora o EZ-u u slučajevima istraživanja koje je ugovoreno s istraživačkom organizacijom ili suradnje s istraživačkom organizacijom na određenom projektu. Što se tiče ostalih elemenata članka 87. stavka 1. Ugovora o EZ-u, primjenjuju se uobičajena pravila. U ovom će se slučaju posebno morati ocijeniti, sukladno relevantnoj sudskoj praksi, može li se djelatnost istraživačke organizacije pripisati državi²⁷.

3.2.1. Istraživanje u korist poduzetnika (ugovorena istraživanja ili usluge istraživanja)

U ovoj se točki radi o slučajevima u kojima projekt istraživanja provodi istraživačka organizacija u korist poduzetnika. Istraživačka organizacija, koja ima ulogu nalogoprimca, izvršava uslugu za poduzetnika koji je nalogodavatelj, u slučajevima kada (i) nalogoprimac prima određenu odgovarajuću naknadu za pružanje usluga, i (ii) nalogodavatelj određuje uvjete za pružanje tih usluga. U pravilu će nalogodavatelj zadržati pravo na rezultatima projekta i snositi rizik za neuspjeh. Kada istraživačka organizacija ugovorno obavlja takve poslove, u načelu neće biti državne potpore kojom bi putem istraživačke organizacije poduzetnik ostvario prednost, ako je ispunjen jedan od sljedećih uvjeta:

- 1) istraživačka organizacija provodi istraživanje po tržišnoj cijeni; ili
- 2) ako nema tržišne cijene, istraživačka organizacija pruža svoju uslugu po cijeni koja odražava sveukupne troškove usluge uvećane za uobičajenu maržu.

3.2.2. Suradnja poduzetnika i istraživačkih organizacija

Zajednički projekt podrazumijeva suradnju najmanje dvaju partnera na osmišljavanju projekta. Oni zajednički pridonose njegovoj provedbi i dijele rizik i rezultate projekta. U slučaju projekata suradnje koji se provode zajednički od strane poduzetnika i istraživačkih organizacija, Europska komisija je mišljenja da se putem istraživačke organizacije poduzetniku u sektoru industrije ne dodjeljuje indirektna državna potpora i to zbog povoljnih uvjeta suradnje ako je ispunjen jedan od sljedećih uvjeta:

- 1) poduzetnik koji sudjeluje u zajedničkom projektu snosi sveukupne troškove projekta;
- 2) rezultati koji nisu zaštićeni pravom intelektualnog vlasništva mogu se širiti bez ograničenja, dok se sva prava intelektualnog vlasništva na rezultate IRI-a koji su nastali kao posljedica aktivnosti koje je provela istraživačka organizacija u potpunosti pripisuju²⁸ istraživačkoj organizaciji;
- 3) istraživačka organizacija od poduzetnika koji sudjeluju na projektu prima naknadu koja je istovjetna tržišnoj cijeni zaštite prava intelektualnog vlasništva²⁹ koja nastaju kao posljedica aktivnosti istraživačke organizacije koja je provedena u sklopu projekta i koja se prenose na poduzetnike koji sudjeluju u zajedničkom projektu. Svaki financijski doprinos poduzetnika koji sudjeluju u zajedničkom projektu troškovima istraživačke organizacije oduzet će se od gore navedene naknade.

Ako niti jedan od prethodno navedenih uvjeta nije ispunjen, država članica može se osloniti na pojedinačnu ocjenu zajedničkog projekta suradnje³⁰. Također, neće se raditi o državnoj potpori u slučaju kada ocjena ugovornog sporazuma koji je zaključen između partnera nameće zaključak da su sva prava intelektualnog vlasništva koja se odnose na rezultate IRI-a kao i pravo pristupa rezultatima dodijeljena različitim partnerima u

zajedničkom projektu na razmjernan način u odnosu na njihove pojedinačne interese, opseg uloženog rada i financijske i druge doprinose projektu. Ako gore navedeni uvjeti pod točkom (1), (2) ili (3) nisu ispunjeni a pojedinačna ocjena zajedničkog projekta suradnje ne nameće zaključak da nije riječ o državnoj potpori, Europska komisija će ukupnu vrijednost doprinosa istraživačke organizacije zajedničkom projektu smatrati potporom poduzetnicima.

4. USKLAĐENOST POTPORA TEMELJEM ČLANKA 87. STAVKA 3. TOČKE (b) UGOVORA O EZ-u

Potpore za IRI kojima se potiče izvršenje važnog projekta od zajedničkog Europskog interesa mogu se temeljem članka 87. stavka 3. točke (b) smatrati usklađenima sa zajedničkim tržištem.

Europska komisija primjenjuje članak 87. stavak 3. točku (b) Ugovora o EZ-u kada su ispunjeni sljedeći uvjeti:

- 1) Prijedlog potpore odnosi se na projekt koji ima jasno definirane uvjete provedbe uključujući i sudionike na projektu kao i njegove ciljeve. Europska komisija može i skupinu projekata smatrati jednim zajedničkim projektom.
- 2) Projekt mora biti od zajedničkog Europskog interesa: Projekt mora doprinositi na konkretan, jasan i odredljiv način interesu Zajednice. Ekonomska korist koja se ostvaruje ciljem projekta ne smije biti ograničena na jednu državu članicu ili države članice koje ga provode, već se mora odnositi na Zajednicu u cjelini. Projekt mora predstavljati značajan korak naprijed u ostvarivanju ciljeva Zajednice, primjerice time što je od velike važnosti za Europski istraživački prostor ili je pak vodeći projekt za europsku industriju. Činjenica da projekt provode poduzetnici iz različitih zemalja nije dostatna. Pozitivni učinci potpore mogu se očitovati u važnim učincima za društvo, primjerice u širenju spoznaja, kroz doprinos državne potpore unaprjeđenju stanja u Zajednici u odnosu na IRI u međunarodnom kontekstu, kroz stvaranje novih tržišta ili razvoj novih tehnologija. Ekonomska korist od projekta ne bi smjela biti ograničena na industriju na koju se direktno odnosi već bi rezultati projekta trebali biti od šireg značaja i primjene na gospodarstvo unutar Zajednice (uzlazna ili silazna tržišta, alternativna primjena u drugim sektorima gospodarstva itd.).
- 3) Potpora je neophodna u ostvarivanju utvrđenog cilja od zajedničkog interesa i predstavlja poticaj za izvršenje projekta, što isto tako uključuje i visoki stupanj rizika. To se može dokazati promatranjem profitabilnosti projekta, visine iznosa ulaganja, vremenskog tijeka novca, studije izvedivosti, procjena rizika i stručnih mišljenja.
- 4) Projekt je od velike važnosti uzimajući u obzir njegovo obilježje i opseg: u odnosu na svoj cilj projekt mora biti sadržajan, a veličinom opsežan.

Europska komisija će prijavljene projekte ocjenjivati s većom naklonosti ako isti budu uključivali značajan vlastiti doprinos korisnika projekta. Isto će tako s više naklonosti razmatrati prijavljene projekte koji obuhvaćaju poduzetnike ili istraživačke ustanove iz više različitih država članica.

Kako bi se Europskoj komisiji omogućila pravilna ocjena pojedinog slučaja, praktično se mora dokazati zajednički europski interes: primjerice, mora se dokazati da projekt omogućuje značajan napredak u smislu ostvarivanja specifičnih ciljeva Zajednice.

5. USKLAĐENOST POTPORA TEMELJEM ČLANKA 87. STAVKA 3. TOČKE (c) UGOVORA O EZ-U

Državne potpore za istraživanje i razvoj i inovacije smatrat će se usklađenima sa zajedničkim tržištem u smislu članka 87. stavka 3. točke c) Ugovora o EZ-u, ako temeljem testa ravnoteže za posljedicu imaju povećanje aktivnosti IRI-a i pod uvjetom da ne proizvode negativne učinke na trgovinske uvjete u mjeri koja bi bila suprotna zajedničkom interesu. Europska komisija će naklonjenije ocjenjivati prijave državnih potpora koje su popraćene strogim i točnim ocjenama sličnih državnih potpora koje su u prošlosti dokazale svoj poticajni učinak. Sljedeće mjere mogu se smatrati usklađenima temeljem članka 87. stavka 3. točke (c) Ugovora o EZ-u.

5.1. Potpore za projekte istraživanja i razvoja

Potpore za projekte IR-a smatrat će se usklađenima sa zajedničkim tržište u smislu članka 87. stavka 3. točke (c) Ugovora o EZ-u pod uvjetom da su ispunjeni uvjeti navedeni u ovom odjeljku.

5.1.1. Kategorije istraživanja

Dio projekta istraživanja mora se u potpuno odnositi na jednu ili više od ovdje navedenih kategorija istraživanja: temeljno istraživanje, primijenjeno istraživanje, razvojno istraživanje.

Pri određivanju kategorije različitih aktivnosti, Europska komisija oslanjat će se na vlastitu praksu kao i na primjere i objašnjenja u Frascati Uputama za mjerenje znanstvenih i tehnoloških aktivnosti, Prijedlogu standardnog postupka ispitivanja istraživanja i razvoja³¹.

Kada je projekt podijeljen na više različitih aktivnosti, svaku od aktivnosti potrebno je definirati tako da se točno odnosi na temeljno istraživanje, primijenjeno istraživanje ili razvojno istraživanje, ili pak na način da ne pripada niti jednoj od tih kategorija. Pripisivanje aktivnosti pojedinoj kategoriji istraživanja ne mora nužno slijediti kronološki pristup, odnosno predstavljati faze projekta počevši s temeljnim istraživanjem prema aktivnostima koje su bliže tržištu. Sukladno tomu, ništa neće spriječiti Europsku komisiju da određeni dio aktivnosti koja se odvija u kasnoj fazi projekta okarakterizira kao primijenjeno istraživanje, ili da aktivnost koja se odvija u nekoj ranijoj fazi projekta odredi kao razvojno istraživanje ili pak ocijeni da predmetna aktivnost uopće nije istraživačka aktivnost.

5.1.2. Osnovni intenziteti potpore bez dodataka

Intenzitet potpore izračunat na temelju opravdanih troškova projekta ne smije premašiti:

- a) 100% za temeljno istraživanje;
- b) 50% za primijenjeno istraživanje;
- c) 25% za razvojno istraživanje.

Intenzitet potpore mora se utvrditi pojedinačno za svakog korisnika potpore, uključujući i zajedničku suradnju na projektu.

U slučaju državne potpore za neki projekt IR-a koji se odvija u zajedničkoj suradnji istraživačke organizacije i poduzetnika, zbroj (kumulacija) potpora koja nastaje zbrajanjem izravnih državnih poticaja nekom određenom projektu istraživanja i doprinosa javnih istraživačkih institucija na istom projektu, i ukoliko iste predstavljaju potporu (vidi odjeljak 3.2.), ne smije premašiti prethodno navedene intenzitete potpore za svakog poduzetnika koji ostvaruje pravo na potporu.

5.1.3. Dodatci

Gornje granice iznosa za primijenjeno istraživanje i razvojno istraživanje mogu se uvećati i to kako slijedi:

a) kada se potpora dodjeljuje malim i srednjim poduzetnicima, intenzitet potpore može se uvećati za 10 postotnih bodova za srednje poduzetnike i za 20 postotnih bodova za male poduzetnike;

b) do gornje granice intenziteta potpore od 80%, isti se može uvećati za 15 postotnih bodova ako³²:

(i) projekt uključuje efektivnu zajedničku suradnju na projektu najmanje dva poduzetnika koji su neovisni jedan od drugoga i ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

– niti jedan pojedinačni poduzetnik ne smije snositi više od 70% opravdanih troškova projekta zajedničke suradnje;

– projekt mora uključivati zajedničku suradnju s najmanje jednim malim ili srednjim poduzetnikom ili mora biti prekogranične prirode, dakle aktivnosti istraživanja i razvoja moraju se odvijati u najmanje dvije različite države članice;

(ii) projekt uključuje efektivnu zajedničku suradnju na projektu jednog poduzetnika i istraživačke organizacije, posebno u okviru koordinacije nacionalnih mjera istraživanja i razvoja, i ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

– istraživačka organizacija snosi najmanje 10 % opravdanih troškova projekta;

– istraživačka organizacija zadržava pravo objavljivanja rezultata projekata istraživanja ako su ti rezultati nastali istraživanjem koje je provela ta organizacija.

(iii) samo u slučaju primijenjenog istraživanja, ako se rezultati projekta slobodno šire na tehničkim i znanstvenim konferencijama ili objavljuju u znanstvenim ili tehničkim časopisima ili su dostupni u bankama podataka (baze podataka u kojima su neprovjereni podatci o istraživanju dostupni svakome), ili putem otvorenog pristupa programskom kodu (tzv. open-source softvera) koji se ne naplaćuje.

U smislu alineja (i) i (ii), podugovaranje se ne smatra efektivnom zajedničkom suradnjom na projektu. U slučaju zajedničke suradnje između jednog poduzetnika i istraživačke organizacije, maksimalni intenziteti potpore i dodatci navedeni u ovim okvirnim odredbama ne primjenjuju se na istraživačke organizacije.

Tablica intenziteta potpore

	Mali poduzetnik	Srednji poduzetnik	Veliki poduzetnik
Temeljno istraživanje	100%	100%	100%
Primijenjeno istraživanje	70%	60%	50%

Primijenjeno istraživanje u slučaju: – zajedničke suradnje između poduzetnika; za velike poduzetnike; prekogranične projekte ili s najmanje jednim malim ili srednjim poduzetnikom, ili – zajedničke suradnje između jednog poduzetnika i istraživačke organizacije, ili – širenja rezultata projekta	80%	75%	65%
Razvojno istraživanje	45%	35%	25%
Razvojno istraživanje u slučaju: – zajedničke suradnje između poduzetnika; za velike poduzetnike, za prekogranične projekte ili s najmanje jednim srednjim ili malim poduzetnikom, ili – zajedničke suradnje jednog poduzetnika s istraživačkom organizacijom	60%	50%	40%

5.1.4. Opravdani troškovi

Intenzitet potpore izračunava se temeljem troškova projekta istraživanja u mjeri u kojoj se oni mogu smatrati opravdanima. Za sve opravdane troškove mora se specificirati njihov udio u svakoj od kategorija istraživanja i razvoja.

Sljedeći troškovi smatrat će se opravdanima:

- a) troškovi rada zaposlenika (istraživača, tehničara i ostalog pomoćnog osoblja u mjeri u kojoj su zaposleni na projektu istraživanja);
- b) troškovi za instrumente i opremu, u mjeri i za razdoblje u kojem se koriste za projekt istraživanja. U slučaju da se ti instrumenti i oprema ne koriste za projekt istraživanja tijekom njihovog čitavog vijeka trajanja, opravdanim troškovima smatrat će se, sukladno dobroj knjigovodstvenoj praksi, samo troškovi amortizacije nastali u razdoblju trajanja projekta istraživanja;
- c) troškovi za zgrade i zemljište, u mjeri i za razdoblje u kojem se koriste za projekt istraživanja. Za zgrade, opravdanim troškovima smatrat će se, sukladno dobroj

knjigovodstvenoj praksi, samo troškovi amortizacije nastali u razdoblju trajanja projekta istraživanja. Za zemljište, opravdani troškovi su troškovi ustupanja na komercijalnoj osnovi i stvarno nastali kapitalni troškovi;

d) troškovi istraživanja koje se provodi temeljem ugovora, tehničkog znanja i patenata koji se pribavljaju ili ustupaju licencom od drugih strana po tržišnoj cijeni pod uvjetom da se te transakcije obavljaju sukladno uobičajenoj poslovnoj praksi i bez tajnih dogovora, kao i troškovi za savjetodavne i slične usluge koje se koriste isključivo za aktivnost istraživanja;

e) dodatni opći troškovi koji nastaju kao neposredna posljedica projekta istraživanja;

f) ostali operativni troškovi, uključujući troškove za materijal, potrebna sredstva i slično, koji nastaju kao neposredna posljedica aktivnosti istraživanja.

5.1.5. Povratni predujam

U slučaju da država članica dodjeljuje povratni predujam koji ispunjava uvjete državne potpore u smislu članka 87. stavka 1. Ugovora o EZ-u, primjenjivat će se sljedeća pravila:

Kada država članica može dokazati na temelju vjerodostojne metode koja se zasniva na provjerljivim podacima, da je moguće izračunati bruto ekvivalent potpore koja se dodjeljuje u obliku povratnog predujma i na odgovarajući način osmisliti program potpore u kojem taj bruto ekvivalent potpore ispunjava uvjete u odnosu na najviše dopuštene intenzitete potpore navedene u ovom odjeljku, država članica može prijaviti predmetni program potpore i metodu koja je na njega primijenjena Europskoj komisiji. Ako Europska komisija prihvati metodu i program potpore ocijeni usklađenim, potpora se može dodijeliti na temelju bruto ekvivalenta potpore povratnog predujma, do iznosa intenziteta potpore koji je predviđen u ovom odjeljku.

U svim ostalim slučajevima povratni predujam izražava se u postotku opravdanih troškova. Tada smije premašiti dopuštene granice intenziteta utvrđenih u ovom odjeljku, pod uvjetom da su ispunjena pravila koja slijede.

Kako bi Europska komisija mogla ocijeniti određenu mjeru, ona mora obuhvaćati detaljne odredbe kojima se regulira povrat u slučaju uspješnosti projekta te jasno definirati što će se smatrati uspješnim rezultatom aktivnosti istraživanja. Svi ti elementi moraju biti prijavljeni Europskoj komisiji. Europska komisija će tada ispitati zasniva li se definicija uspješnog rezultata na temelju razumne i promišljene pretpostavke.

U slučaju uspješnog rezultata projekta, mjera mora osigurati da će se predujam vratiti po kamatnoj stopi koja je približno jednaka primjenjivoj kamatnoj stopi koja proizlazi iz primjene Obavijesti Komisije o metodi utvrđivanja referentne i eskontne kamatne stope³³.

U slučaju da je uspješnost projekta veća od rezultata koji je definiran kao uspješan, predmetna država članica trebala bi ostvariti pravo na zahtjev na isplatu iznosa koji je viši od iznosa povrata predujma uključujući kamatu koja odgovara referentnoj kamatnoj stopi koju je predvidjela Europska komisija.

U slučaju neuspjeha projekta, predujam ne mora biti vraćen u cijelosti. U slučaju djelomične uspješnosti projekta, Europska komisija će u pravilu zahtijevati da se osigura povrat koji je razmjernan ostvarenom stupnju uspješnosti projekta.

Predujam može pokrivati najviše 40% opravdanih troškova za fazu razvojnog istraživanja projekta, a najviše 60% opravdanih troškova za fazu primijenjenog istraživanja koja

ostvaruje pravo na dodatke.

5.1.6. Fiskalne potpore

Na temelju studija ocjene³⁴ koje države članice podnose uz prijavu, polazište Europske komisije bit će da fiskalni programi državnih potpora za IRI imaju poticajni učinak u smislu poticanja poduzetnika na veća ulaganja u IRI.

Intenzitet potpore za fiskalnu državnu potporu za IRI može se izračunati ili temeljem pojedinačnih projekata IRI-a, ili, na razini pojedinačnog poduzetnika, temeljem omjera između iznosa ukupne porezne olakšice i zbroja svih opravdanih troškova IRI-a koji su nastali u razdoblju koje nije dulje od tri uzastopne fiskalne godine. U ovom posljednjem slučaju, fiskalna državna potpora za IRI može se primijeniti bez razlike na sve aktivnosti IRI-a koje ostvaruju pravo na potporu, pri čemu se ne smije premašiti dopušteni intenzitet potpore za razvojno istraživanje³⁵.

Uz prijavu, država članica mora priložiti i procjenu broja korisnika potpore.

5.1.7. Klauzula o usklađivanju intenziteta potpora

Kako bi se spriječili stvarni ili potencijalni, direktni ili indirektni oblici narušavanja međunarodne trgovine, mogu se odobriti viši intenziteti od onih koji su načelno dopušteni u ovom odjeljku ako su – direktno ili indirektno – konkurenti na tržištu koji se nalaze izvan tržišta Zajednice primili (u prethodne tri godine) ili će za slične projekte, programe, istraživanje, razvoj ili tehnologiju, primiti potporu koja je istog intenziteta. Međutim, kada postoji vjerojatnost, uzimajući u obzir posebno obilježje predmetnog sektora, da će narušavanje međunarodne trgovine nastati nakon više od tri godine, referentno razdoblje može se s tim u skladu produljiti.

Ako je to ikako moguće, predmetna država članica dostavit će Europskoj komisiji dostatne informacije kako bi joj omogućila da ocijeni situaciju, posebno u odnosu na potrebu uzimanja u obzir kompetitivnih prednosti koje uživa konkurent u trećoj državi. U slučaju da Europska komisija nema dokaze koji se odnose na dodijeljeno ili predloženu potporu, svoju odluku također može temeljiti na dokazima na osnovu indicija.

5.2. Potpore za studije o tehničkoj izvedivosti

Potpore za studije o tehničkoj izvedivosti koje prethode primijenjenom istraživanju ili aktivnostima razvojnog istraživanja smatrat će se usklađenima sa zajedničkim tržištem u smislu članka 87. stavka 3. točke (c) Ugovora o EZ-u pod uvjetom da intenzitet potpore, koji se izračunava na temelju troškova studije, ne premašuje sljedeće navedene intenzitete potpore:

- a) za male i srednje poduzetnike, 75% za studije koje prethode aktivnostima primijenjenog istraživanja i 50% za studije koje prethode aktivnostima razvojnog istraživanja,
- b) za velike poduzetnike, 65% za studije koje prethode aktivnostima primijenjenog istraživanja i 40% za studije koje prethode aktivnostima razvojnog istraživanja.

5.3. Potpore za pokrivanje troškova zaštite prava industrijskog vlasništva za male i srednje poduzetnike

Potpore malim i srednjim poduzetnicima za pokrivanje troškova koji su vezani uz prijavu i priznanje patenata i ostalih prava industrijskog vlasništva smatrat će se usklađenima sa zajedničkim tržištem u smislu članka 87. stavka 3. točke (c) Ugovora o EZ-u, do istog iznosa do kojeg bi bila odobrena potpora koja bi ispunjavala uvjete potpore za istraživanje i razvoj za aktivnosti istraživanja koje su prve dovele do predmetnih prava industrijskog vlasništva.

Opravdani troškovi su:

- a) svi troškovi koji su prethodili ostvarivanju prava na zaštitu industrijskog vlasništva na prvoj pravosudnoj instanci, uključujući troškove pripreme, podnošenja zahtjeva i provođenja postupka po zahtjevu, kao i troškove koji su nastali ponovnim podnošenjem zahtjeva prije nego što je pravo zaštite ostvareno;
- b) troškovi prijevoda i drugi troškovi nastali u cilju prijave ili priznanja prava na nekoj drugoj pravosudnoj instanci;
- c) troškovi koji su nastali u slučaju tužbi zbog povrede i zadržavanja prava u tijeku službenog postupka provjere i mogući troškovi nastali zbog osporavanja prava, čak i ako su ti troškovi nastali nakon priznanja prava.

5.4. Potpore mladim poduzetnicima koji se bave inovacijama

Potpore mladim poduzetnicima koji se bave inovacijama smatrat će se usklađenima sa zajedničkim tržištem u smislu članka 87. stavka 3. točke (c) Ugovora o EZ-u ako su ispunjeni sljedeći uvjeti³⁶:

- a) ako je korisnik potpore mali poduzetnik koji u vrijeme dodjele potpore postoji manje od 6 godina, i
 - b) ako je korisnik potpore poduzetnik koji se bavi inovacijama, pod uvjetom da:
 - (i) država članica može dokazati, temeljem ocjene koju je proveo neovisni stručnjak, posebno na temelju plana poslovanja, da će korisnik potpore u predvidivoj budućnosti razviti proizvode, usluge ili procese koji su tehnološki novi ili značajno poboljšani u usporedbi s trenutačnim stanjem u predmetnoj grani industrije u Zajednici, i koji sa sobom nose rizik tehnološkog ili industrijskog neuspjeha, ili
 - (ii) ulaganja za istraživanje i razvoj korisnika potpore u najmanje jednoj od tri godine koje su prethodile dodjeli potpore predstavljaju najmanje 15% njegovih ukupnih operativnih troškova, ili pak u slučaju novoosnovanog poduzetnika koji nema ostvarenu poslovnu godinu kada to dokaže neovisni revizor u okviru revizije tekuće poslovne godine poduzetnika.
 - c) ako potpora ne premašuje iznos od 1 milijuna EUR-a. Ta potpora ne smije premašiti 1,5 milijuna EUR-a u regijama koje ostvaruju pravo na izuzeće temeljem članka 87. stavka 3. točke (a) Ugovora o EZ-u, te 1,25 milijuna EUR-a u regijama koje ostvaruju pravo na izuzeće temeljem članka 87. stavka 3. točke (c) Ugovora o EZ-u.
- Korisnik potpore smije primiti potporu samo jednom u tijeku razdoblja u kojem ispunjava pravo na potporu kao mladi poduzetnik koji se bavi inovacijama. Ta se potpora može zbrajati s drugim potporama predviđenima ovim okvirom, s potporama za istraživanje i razvoj i inovacije koje su obuhvaćene izuzećem temeljem Uredbe (EZ-a) br. 364/2004 ili

bilo kojom sljedećom uredbom te s potporama koje odobrava Europska komisija temeljem smjernica o potporama za ulaganje u rizični kapital.

Korisnik potpore smije primati i druge državne potpore osim potpora za IRI i potpora za ulaganje u rizični kapital samo nakon isteka razdoblja od 3 godine od dodjele potpore za mlade poduzetnike koji se bave inovacijama.

5.5. Potpore za inovacije procesa i organizacije poslovanja u sektoru pružanja usluga

Inovacije na području usluga ne moraju uvijek biti obuhvaćene kategorijama istraživanja koje su utvrđene u odjeljku 5.1. ali su obično manje sistematične u provedbi jer često proističu iz interakcije s kupcima, potražnje na tržištu, usvajanja modela organizacije i prakse iz sektora koje obilježava daleko veća razina inovacija ili iz drugih sličnih izvora. Potpore za inovacije procesa i organizacije poslovanja u sektoru pružanja usluga smatrat će se usklađenima sa zajedničkim tržištem u smislu članka 87. stavka 3. točke (c) Ugovora o EZ-u pri najvišem intenzitetu potpore od 15% za velike poduzetnike, 25% za srednje poduzetnike i 35% za male poduzetnike. Veliki poduzetnici ostvaruju pravo na takvu potporu samo pod uvjetom da s malim i srednjim poduzetnicima zajednički surađuju u aktivnostima koje su obuhvaćene potporom, s tim da mali i srednji poduzetnici koji sudjeluju u takvoj suradnji moraju sudjelovati s najmanje 30% u ukupnim opravdanim troškovima.

Rutinske ili redovne izmjene proizvoda, proizvodnih linija, proizvodnih procesa, postojećih usluga ili drugih tekućih poslova, iako mogu predstavljati poboljšanja, te izmjene neće ostvarivati pravo na potporu.

Sljedeći uvjeti moraju biti ispunjeni:

- a) inovacija organizacije poslovanja uvijek se mora odnositi na uporabu i iskorištavanje informacijskih i komunikacijskih tehnologija (eng. ICT) u cilju izmjene organizacije poslovanja;
- b) inovacija mora biti određena u obliku projekta za koji mora biti imenovan i stručan voditelj projekta, kao i navedeni troškovi projekta;
- c) rezultat projekta za koji se dodjeljuje potpora mora biti razvoj norme, modela poslovanja, metodologije postupka ili koncepcije, koje je moguće na sistematičan način reproducirati, eventualno certificirati i eventualno zaštititi patentom;
- d) inovacija procesa i organizacije poslovanja mora biti nova ili značajno poboljšana u usporedbi s trenutnim stanjem u predmetnoj grani industrije u Zajednici. Država članica novinu može dokazati primjerice temeljem preciznog opisa inovacije, njezinom usporedbom s trenutno postojećim tehnikama u procesu i organizaciji poslovanja kojima se koriste drugi poduzetnici u istom sektoru;
- e) projekt koji sadrži inovaciju procesa i organizacije poslovanja mora sa sobom nositi i jasan stupanj rizika. Država članica taj rizik može dokazati primjerice u odnosu na: troškove projekta u usporedbi s prihodom poduzetnika, vrijeme koje je potrebno za razvoj novog procesa, očekivanu dobit od inovacije procesa temeljem usporedbe s troškovima projekta i s vjerojatnošću neuspjeha projekta.

Opravdani troškovi isti su kao i u slučaju potpora za projekte istraživanja i razvoja (vidi u odjeljku). No, u slučaju inovacija koje se odnose na organizaciju poslovanja troškovi za instrumente i opremu pokrivaju samo troškove ICT instrumenata i opreme.

5.6. Potpore za savjetodavne usluge o inovacijama i za usluge koje potiču inovacije

Potpore za savjetodavne usluge o inovacijama i za usluge koje potiču inovacije smatrat će se usklađenima sa zajedničkim tržištem u smislu članka 87. stavka 3. točke (c) Ugovora o EZ-u ako su ispunjeni svi dolje navedeni uvjeti:

- 1) korisnik potpore je mali ili srednji poduzetnik;
- 2) potpora ne premašuje najviši iznos od 200.000 EUR-a po korisniku potpore u bilo kojem trogodišnjem razdoblju³⁷;
- 3) pružatelj usluga ostvaruje ekonomsku korist od izdavanja nacionalnog ili europskog certifikata. Ako pružatelj usluge ne ostvaruje korist od raspolaganja nacionalnim ili europskim certifikatom, potpora ne smije pokrivati više od 75% opravdanih troškova;
- 4) korisnik potpore mora koristiti državnu potporu za kupnju usluga po tržišnim cijenama (ili ako je pružatelj usluga neprofitna organizacija, po cijeni koja odražava sveukupne troškove usluge uvećane za uobičajenu maržu).

Sljedeći će se troškovi smatrati opravdanim troškovima:

- za savjetodavne usluge o inovacijama sljedeći troškovi: troškovi savjetovanja u odnosu na upravljanje poslovanjem, tehnološke podrške, usluga prijenosa tehnologije, usavršavanja, savjetovanja o dobivanju, zaštiti i raspolaganjem pravima intelektualnog vlasništva i sklapanju sporazuma o licenciranju, troškovi savjetovanja o uporabi normi;
- za usluge koje potiču inovacije sljedeći troškovi: troškovi poslovnog prostora, banaka podataka, knjižnica stručne literature, istraživanja tržišta, korištenja laboratorija, obilježavanja proizvoda, testiranja i certifikata.

Ako je pružatelj usluga neprofitna organizacija, potpora se može dati u obliku umanjene cijene, odnosno razlike između cijene koja je plaćena i tržišne cijene (ili cijene koja odražava sveukupne troškove usluge uvećane za uobičajenu maržu). U takvom će slučaju države članice uspostaviti sustav kojim će se osigurati transparentnost u odnosu na ukupne troškove za pružene savjetodavne usluge o inovacijama i za usluge koje potiču inovacije, kao i u odnosu na cijenu koju je platio korisnik potpore, a u cilju utvrđivanja iznosa i nadzora primljene potpore.

5.7. Potpore za unajmljivanje visoko stručnog kadra

Potpore za unajmljivanje visoko stručnog kadra koji se privremeno zapošljava iz istraživačkih organizacija ili velikih poduzetnika u malim i srednjim poduzetnicima smatrat će se usklađenima sa zajedničkim tržištem u smislu članka 87. stavka 3. točke (c) Ugovora o EZ-u, pod uvjetom da su ispunjeni sljedeći uvjeti:

Privremeno premješteni kadar ne smije biti zamjena ostalim zaposlenicima već mora biti zaposlen na novootvorenim radnim mjestima u okviru poduzetnika koji je korisnik potpore te mora prethodno biti zaposlen najmanje dvije godine u istraživačkoj organizaciji ili velikom poduzetniku koji predmetni kadar šalje na privremeni premještaj. Privremeno premješteni kadar mora raditi na poslovima koji obuhvaćaju aktivnosti IRI-a u malom ili srednjem poduzetniku koji prima potporu.

Opravdani troškovi su svi troškovi rada zaposlenika za unajmljivanje i zapošljavanje visoko stručnog kadra, uključujući troškove korištenja usluga posrednika za zapošljavanje i dodatke za zapošljavanje osoba s invaliditetom koje se upućuju na privremeni premještaj. Gornja granica intenziteta potpore iznosi 50% opravdanih

troškova, u trajanju od najviše 3 godine po poduzetniku i po osobi koja se privremeno zapošljava.

Ova se odredba ne odnosi na pokrivanje stvarnih troškova savjetovanja (plaćanje usluga koje je pružio stručnjak koji nije zaposlen u poduzetniku), budući da su ti troškovi obuhvaćeni pravilima koji se odnose na potpore malim i srednjim poduzetnicima³⁸.

5.8. Potpore za inovacijske clusterne

Dodjela potpora namijenjenih ulaganju dopuštena je u cilju osnivanja, širenja i oživljavanja inovacijskih clustera isključivo pravnoj osobi koja upravlja poslovima inovacijskog clustera. Ta pravna osoba odgovorna je za upravljanje poslovnim prostorom, objektima i aktivnostima inovacijskog clustera u odnosu na njihovo korištenje i pristup. Pristup poslovnom prostoru, objektima i aktivnostima clustera ne smije biti ograničen dok bi naknade koje se zaračunavaju za korištenje objekata i sudjelovanje u aktivnostima clustera trebale odražavati s njima povezane troškove.

Ovaj oblik potpora može se dodijeliti za sljedeće objekte:

- objekte koji služe za usavršavanje i istraživačke centre;
- infrastrukturi koja je namijenjena istraživanju i ima otvoren pristup: laboratorije, objekte u kojima se provode pokusi i testiranja;
- širokopoljnu mrežnu infrastrukturu.

Pri tom je najviši dopušteni intenzitet potpore 15%.

U slučaju regija koje su obuhvaćene člankom 87. stavkom 3. točkom (a) Ugovora o EZ-u, Europska komisija je mišljenja da intenziteti ne smiju premašiti:

- 30% u regijama s manje od 75% prosječnog BDP-a po stanovniku u EU-25, u najudaljenijim regijama s višim BDP-om po stanovniku, i do 1. siječnja 2011. u regijama statističkog učinka³⁹;
- 40% BEP-a u regijama s BDP-om po stanovniku koji je niži od 60% prosječnog BDP-a po stanovniku u EU-25;
- 50% BEP-a u regijama s BDP-om po stanovniku koji je niži od 45% prosječnog BDP-a po stanovniku u EU-25.

Uzimajući u obzir njihove specifične slabosti, najudaljenija područja ostvarivat će pravo na dodatno povećanje od 20%, ako je njihov BDP po stanovniku ispod 75% prosjeka u EU-25, dok će u ostalim slučajevima imati pravo na povećanje od 10%.

Regije statističkog učinka koje su obuhvaćene izuzećem iz članka 87. stavka 3. točke (c) od 1. siječnja 2011. ostvarivat će pravo na intenzitet potpore od 20%.

U slučaju kada se potpore dodjeljuju malim i srednjim poduzetnicima, najviši dopušteni intenziteti potpore uvećat će se za 20 postotnih bodova u slučaju malog poduzetnika, a za 10 postotnih bodova za potpore koje se dodjeljuju srednjem poduzetniku.

Opravdanim troškovima smatrat će se troškovi koji se odnose na ulaganje u zemljište, zgrade, strojeve i opremu.

Operativne potpore namijenjene oživljavanju inovacijskih clustera mogu se dodijeliti pravnoj osobi koja upravlja poslovima inovacijskog clustera. Takve potpore moraju biti vremenski ograničene, i u načelu, postupno se smanjivati i ukinuti, s ciljem ostvarivanja poticajnog učinka na cijene odnosno razumno brzog odražavanja stvarnih troškova.

Takve se potpore mogu dodijeliti na ograničeno razdoblje od pet godina, pod uvjetom da se postupno smanjuju (degresivne). Intenzitet takvih potpora može iznositi do 100% u

prvoj godini, no linearno se postupno moraju ukidati na način da na kraju pete godine padnu na nulu. U slučaju da se potpore postupno ne smanjuju (nisu regresivne), njihovo je trajanje ograničeno na pet godina a njihov intenzitet ne smije premašiti 50% opravdanih troškova. U zakonski utemeljenim slučajevima, te na temelju uvjerljivih dokaza koje je podnijela država članica, potpore za oživljavanje clustera mogu se dodijeliti na duže vremensko razdoblje koje pak nije dulje od 10 godina. Opravdanim troškovima smatrat će se troškovi rada zaposlenika i administrativni troškovi koji se odnose na sljedeće aktivnosti:

- promidžbene aktivnosti clustera kako bi se privukli novi poduzetnici da sudjeluju u clusteru,
- upravljanje objektima clustera kojima je otvoren pristup,
- organizaciju programa usavršavanja, radionica i konferencija kojima se potiče razmjena znanja i povezivanje članova clustera.

Prilikom prijave potpore namijenjene ulaganju ili potpore za oživljavanje clustera, država članica mora dostaviti analizu tehnološke specijalizacije inovacijskog clustera, postojećih potencijala regije, postojećih kapaciteta istraživanja, i postojećih clustera u Zajednici koji imaju sličnu namjenu i potencijalno isti opseg tržišta u odnosu na aktivnosti kojim se bavi predmetni cluster.

Mjere kojima države članice potiču inovaciju infrastrukture koja je otvorena i dostupna u okviru neprofitnih istraživačkih organizacija treba ocjenjivati temeljem odredbi koje su utvrđene u odjeljku 3.1.

6. POTICAJNI UČINAK I NEOPHODNOST POTPORE

Državna potpora mora imati poticajni učinak, što drugim riječima znači da za posljednicu mora imati promjenu ponašanja primatelja potpore u smislu povećanja razine aktivnosti IRI-a. Potpora bi trebala utjecati na povećanje aktivnosti IRI-a u odnosu na njihov obujam, polje primjene, uložena sredstva ili brzinu.

Europska komisija smatra da potpora nema poticajan učinak na korisnika potpore u svim slučajevima u kojima su aktivnosti IRI-a⁴⁰ već započele prije nego što je korisnik potpore podnio zahtjev za potporu nadležnom nacionalnom tijelu.

Ako projekt IRI-a koji ostvaruje pravo na potporu nije započeo prije podnošenja zahtjeva, Europska komisija smatra da je automatski ispunjen uvjet poticajnog učinka za sljedeće potpore:

- potpore projektu i studije izvedivosti kada je korisnik potpore mali ili srednji poduzetnik i kada iznos potpore ne premašuje 7,5 milijuna EUR-a po projektu i po malom ili srednjem poduzetniku;
- potpore za pokrivanje troškova zaštite industrijskog prava vlasništva za male i srednje poduzetnike;
- potpore mladim poduzetnicima koji se bave inovacijama;
- potpore za savjetodavne usluge o inovacijama i za usluge koje potiču inovacije;
- potpore za unajmljivanje visoko stručnog kadra.

U slučaju svih ostalih mjera⁴¹ Europska komisija će od država članica koje prijavljuju potporu tražiti da dokažu poticajni učinak potpore.

U svrhu mogućnosti provjere da će planirana potpora utjecati na promjenu ponašanja primatelja potpore na način da isti poveća razinu aktivnosti IRI-a, države članice dostavit

će ex ante procjenu povećanja aktivnosti IRI-a za sve pojedinačne potpore koje ocjenjuje Europska komisija, i to na temelju analize kojom se uspoređuje situacija bez dodjele potpore i situacija uz dodijeljenu potporu. Pri tom se mogu primjenjivati sljedeći kriteriji, zajedno s drugim kvantitativnim i/ili kvalitativnim čimbenicima koje podnosi država članica koja je prijavila potporu:

Povećanje obujma projekta: povećanje ukupnih troškova projekta (bez umanjениh izdataka korisnika potpore u usporedbi s provedbom projekta bez potpore); povećanje broja ljudi koji su raspoređeni na aktivnosti IRI-a;

Povećanje polja primjene projekta: povećanje broja očekivanih rezultata projekta; ambiciozniji ciljevi projekta, primjerice veća vjerojatnost znanstvenog ili tehnološkog napretka ili veći rizik u smislu mogućnosti neuspjeha projekta (posebno zbog veće rizičnosti projekta, dugog trajanja projekta i neizvjesnosti rezultata projekta);

Povećanje brzine projekta: ranije okončanje projekta u usporedbi s istim projektom koji se provodi bez potpore;

Povećanje ukupnih izdataka za IRI: povećanje ukupnih izdataka za IRI kod korisnika potpore; promjene predviđenog proračuna namijenjenog projektu (bez smanjenja proračuna za druge projekte); povećanje izdataka za IRI kod korisnika potpore u odnosu na njegov ukupni prihod.

Ako se u odnosu na najmanje jedan od ovih elemenata može dokazati značajna promjena u odnosu na normalno ponašanje poduzetnika u predmetnom sektoru, Europska komisija u pravilu će pretpostaviti da planirana potpora ima poticajni učinak.

Ako Europska komisija provede detaljnu ocjenu pojedinačne potpore, ti se pokazatelji ne moraju pokazati dostatnim dokazom poticajnog učinka, stoga Europska komisija može smatrati potrebnim da joj se dostave dodatni dokazi.

Pri ocjeni programa potpore, uvjeti koji se odnose na poticajni učinak smatrat će se ispunjenima ako se država članica obveže da će pojedinačnu potporu temeljem odobrenog programa potpore dodijeliti samo nakon što se uvjerila da postoji poticajni učinak te da će podnositi godišnja izvješća o provedbi odobrenog programa potpore.

U godišnjim izvješćima država članica mora dokazati ako je ocijenila poticajni učinak potpore prije nego što je dodijelila potporu primjenom gore navedenih kvantitativnih i kvalitativnih pokazatelja.

7. USKLAĐENOST POTPORE ZA KOJU JE POTREBNO PROVESTI DETALJNU OCJENU

Europska komisija smatra da je povećanje razine aktivnosti IRI-a u Zajednici u zajedničkom interesu Zajednice budući da je za očekivati da će to povećanje značajno doprinijeti rastu, napretku i održivom razvoju. U tom kontekstu Europska komisija priznaje da državne potpore imaju pozitivnu ulogu kada su ciljevi tih potpora jasno definirani i kada imaju pozitivne učinke na poduzetnike u smislu povećanja IRI-a. Međutim, državne potpore mogu imati i značajne negativne učinke u smislu narušavanja tržišnog natjecanja, što se također mora uzeti u obzir.

7.1. Mjere koje podliježu detaljnoj ocjeni

Zbog većeg rizika mogućeg narušavanja tržišnog natjecanja Europska komisija će detaljno ocijeniti sljedeće mjere:

Državne potpore koje su obuhvaćene uredbama o skupnom izuzeću:

– u svim slučajevima u kojima temeljem neke uredbe o skupnom izuzeću državne potpore moraju biti pojedinačno prijavljene Europskoj komisiji.

Državne potpore koje su obuhvaćene ovim okvirkom:

U slučajevima kada iznos potpore premašuje:

Za potpore projektu⁴² i studijama izvedivosti:

– ako projekt predstavlja pretežito temeljno istraživanje⁴³, 20 milijuna EUR-a po poduzetniku i po projektu/studiji izvedivosti;

– ako projekt predstavlja pretežito primijenjeno istraživanje⁴⁴, 10 milijuna EUR-a po poduzetniku i po projektu/studiji izvedivosti;

– za sve ostale projekte, 7,5 milijuna EUR-a po poduzetniku i po projektu/studiji izvedivosti.

Za potpore za inovacije procesa i organizacije poslovanja u sektoru pružanja usluga, 5 milijuna EUR-a po projektu i poduzetniku;

Za potpore za inovacijske clusterne 5 milijuna EUR-a (po clusteru).

Svrha je provođenja detaljne ocjene osigurati da visoki iznosi potpora za IRI ne narušavaju tržišno natjecanje u mjeri koja je suprotna zajedničkom interesu, već da pridonose zajedničkom interesu. To se može ostvariti kada koristi od državnih potpora kada je riječ o IRI-u prevladaju nad negativnim učincima na tržišno natjecanje i trgovinu.

Detaljna ocjena je razmjerna ocjena, što znači da će ovisiti o ozbiljnosti i značaju negativnih učinaka u pojedinom slučaju. Sukladno tomu, činjenica da će se provesti detaljna ocjena ne podrazumijeva nužno da je potrebno provesti službeni ispitni postupak, iako to kada je riječ o određenim mjerama može biti slučaj.

Pod uvjetom da države članice osiguraju potpunu suradnju i na vrijeme dostave odgovarajuće informacije, Europska komisija će nastojati ažurno provesti postupak.

7.2. Metode detaljne ocjene: kriteriji IRI-a za ekonomsku ocjenu određenih pojedinačnih slučajeva

Dalje u tekstu Europska komisija daje upute koje se odnose na vrstu informacija koju može zahtijevati i metode koje će primjenjivati u slučaju mjera za koje je potrebna detaljna ocjena. Te upute imaju za cilj osigurati transparentnost i predvidivost odluka Europske komisije kao i razloga na kojima su utemeljene, a imaju svrhu omogućiti očekivanje jasnih rezultata i pravne sigurnosti.

Detaljna ocjena provodit će se na temelju niže opisanih pozitivnih i negativnih učinaka koji će se primjenjivati zajedno s kriterijima utvrđenima u Poglavlju 5. U nekim će slučajevima primjena i značaj koji se dodjeljuje pojedinim učincima ovisiti o obliku ili cilju potpore. Razina ocjene Europske komisije bit će razmjerna riziku negativnih učinaka na tržišno natjecanje. To znači da će opseg analize ovisiti o obilježjima svakog slučaja. Stoga je manje vjerojatno da će državne potpore za aktivnosti koje se provode daleko od tržišta biti povodom za iscrpno dubinsko ispitivanje.

Od država članica očekuje se da dostave sve elemente za koje smatraju da će biti od koristi pri ocjeni određenog slučaja. Pri tome se posebno trebaju oslanjati na ocjene prethodnih programa državnih potpora ili pojedinačnih mjera, analize učinaka potpora

koje su izradila tijela koja odobravaju potpore, ocjene rizika, financijske izvještaje, poslovnih planova poduzetnika koje svaki poduzetnik treba ostvariti kada je riječ o važnim projektima, mišljenja stručnjaka i druge studije koje obuhvaćaju IRI.

7.3. Pozitivni učinci potpore

Činjenica da se potporom potiču poduzetnici da provode istraživanje i razvoj i inovacije u Zajednici koje inače bez prisutnosti potpora ne bi provodili, predstavlja osnovni pozitivni učinak koji se mora uzeti u obzir pri ocjenjivanju usklađenosti potpore.

U tom će kontekstu Europska komisija posebno obratiti pozornost na sljedeće elemente:

- neto povećanje IRI-a koje provodi poduzetnik,
- doprinos mjere globalnom unaprjeđenju sektora u kojemu se provodi s obzirom na razinu IRI-a,
- doprinos mjere unaprjeđenju stanja u Zajednici s obzirom na IRI u međunarodnom kontekstu.

7.3.1. Postojanje tržišnih nedostataka

Kao što je to istaknuto u Poglavlju 1., državne potpore mogu se pokazati potrebnima da bi se povećao IRI u nekom sektoru gospodarstva, ali samo u mjeri u kojoj tržište samo po sebi ne može ostvariti optimalne rezultate. Dokazano je da određeni tržišni nedostaci negativno utječu na ukupnu razinu IRI-a u Zajednici. No, ne suočavaju se svi poduzetnici i svi sektori gospodarstva u istoj mjeri s tim tržišnim nedostacima. Iz tog razloga, kada je riječ o mjerama koje su podložne detaljnoj ocjeni, predmetna država članica treba dostaviti odgovarajuće informacije o usmjerenosti potpore na tržišne nedostatke općenito u odnosu na IRI u Zajednici, ili pak na određene tržišne nedostatke.

Ovisno o specifičnim tržišnim nedostacima koji se potporom nastoje otkloniti, Europska komisija će u obzir uzeti sljedeće učinke:

- *Preljevanje (širenje) znanja*: predviđenu razinu širenja informacija, specifičnost stečenog znanja, dostupnost zaštite prava intelektualnog vlasništva.
- *Nepotpune i asimetrične informacije*: stupanj rizika i složenost projekta, potreba za vanjskim financiranjem, značajke korisnika potpore u smislu ostvarivanja prava na vanjsko financiranje.

– *Nedostatna suradnja*: broj poduzetnika koji zajednički surađuju na projektu, stupanj suradnje, različiti interesi partnera na projektu, problemi u sastavljanju ugovora, teškoće koje mogu imati treće strane u koordinaciji s partnerima iz zajedničkog projekta.

U slučaju državnih potpora koje su namijenjene projektima ili aktivnostima IRI-a koje se provode na područjima koja primaju potporu, Europska komisija će uzeti u obzir: (i) posebne slabosti i teškoće u odnosu na udaljenost i specifična obilježja regija, (ii) specifične ekonomske pokazatelje vezane uz to područje, socijalne i/ili povijesne razloge zbog kojih je razina aktivnosti IRI-a niska u usporedbi s relevantnim prosječnim podacima i/ili stanjem na nacionalnoj razini i/ili razini Zajednice, već prema slučaju, i (iii) druge mjerodavne pokazatelje koji ukazuju na povećanu razinu tržišnih nedostataka.

7.3.2. Adekvatnost instrumenta potpore

U smislu izuzeća od opće zabrane dodjele državnih potpora, državne potpore za IRI mogu se odobriti temeljem članka 87. stavka 3. točke (c) Ugovora o EZ-u, u slučaju kada je to potrebno za postizanje cilja od zajedničkog interesa. Važan element testa ravnoteže je i odgovor na pitanje mogu li se državne potpore za IRI i u kojoj mjeri smatrati adekvatnim instrumentom u cilju povećanja aktivnosti IRI-a, budući da se drugim instrumentima koji manje narušavaju tržišno natjecanje mogu postići isti ciljevi. U svojoj analizi dopuštenosti potpore, Europska komisija će posebno uzeti u obzir ocjenu učinka predložene državne potpore koju je izradila država članica. Mjere za koje je država članica razmatrala i druge moguće instrumente osim državnih potpora i za koje su utvrđene prednosti primjene selektivnog instrumenta kao što je to državna potpora i dostavljene Europskoj komisiji, smatrat će se adekvatnim instrumentom.

7.3.3. Poticajni učinak i neophodnost potpore

Provođenje analize poticajnog učinka državne potpore je najvažniji dio analize državnih potpora za IRI. Utvrđivanje poticajnog učinka znači ocjenu hoće li planirana potpora potaknuti poduzetnike na provođenje IRI-a koje inače, bez potpore, ne bi provodili. U Poglavlju 6. naveden je niz pokazatelja koje mogu primijeniti države članice pri dokazivanju poticajnog učinka. No, u slučaju kada mjera podliježe detaljnoj ocjeni, Europska komisija zahtijevat će da se poticajni učinak potpore detaljnije potkrijepi dokazima, a kako bi se izbjeglo nedopušteno narušavanje tržišnog natjecanja. Uz pokazatelje koji su navedeni u Poglavlju 6. Europska komisija će u svojoj analizi uzeti u obzir sljedeće elemente:

– *Opis promjene koja se namjerava provesti*: potrebno je točno i detaljno navesti i opisati promjenu u postupanju poduzetnika koja se namjerava postići dodjelom državne potpore u slučaju koji se prijavljuje (započinjanje novog projekta, opseg, sadržaj ili brzina projekta koji ostvaruje pravo na potporu).

– *Kauzalnu analizu*: potrebno je provesti kauzalnu analizu promjene u postupanju poduzetnika, što znači odgovoriti na pitanje koja bi bila razina aktivnosti koja se namjerava ostvariti uz potporu i iste koja bi se ostvarila bez potpore. Poticajni učinak potpore predstavlja razliku između tih dviju mogućih razvoja situacije te opisuje poticajni učinak.

– *Profitabilnost*: u slučaju da projekt, sam po sebi, za privatnog poduzetnika nije profitabilan, ali bi imao značajnu ekonomsku korist za društvo, vjerojatnije je da potpora ima poticajni učinak. Za procjenu sveukupne profitabilnosti projekta (ili pak njegove neprofitabilnosti), mogu se koristiti metode koje predstavljaju već uvriježenu praksu u predmetnom sektoru⁴⁵.

– *Iznos ulaganja i vremenski tijek novca*: Visoka početna ulaganja, niska razina zahtijevanih novčanih tokova investicije kao i značajnije generiranje novčanih tokova u kasnijoj fazi investicije smatrat će se pozitivnim elementima pri ocjeni poticajnog učinka.

– *Stupanj rizika koja prati projekt istraživanja*: Temeljem, primjerice, studija izvedivosti, procjene rizika i stručnih mišljenja, ocjena rizika posebno će u obzir uzimati neopozivost ulaganja, vjerojatnost komercijalnog neuspjeha, rizik da će projekt biti manje produktivan od očekivanog, rizik da će se provedbom projekta oslabiti ostale aktivnosti i rizik da će troškovi projekta oslabiti financijsku održivost poduzetnika. U slučaju državnih potpora koje su namijenjene projektima ili aktivnostima IRI-a koje se provode na područjima koja

primaju potporu, Europska komisija će uzeti u obzir posebne slabosti i teškoće u odnosu na udaljenost i specifična obilježja regija koje negativno utječu na stupanj rizika koji prati projekt istraživanja.

– *Kontinuiranu ocjenu:* Za mjere koje predviđaju manje pilot projekte, ili projekte koji imaju precizno utvrđene međuvrijednosti koje u slučaju neuspjeha imaju za posljedicu prekid projekta i za mjere kod kojih je predviđen javni ex post nadzor, smatrat će se da imaju pozitivniji poticajni učinak.

7.3.4. Razmjernost potpore

Neovisno od kriterija navedenih u Poglavlju 5., predmetna država članica treba dodatno dostaviti i sljedeće podatke:

– *Otvoreni postupak odabira poduzetnika:* Kada u državi članici postoji više (potencijalnih) kandidata za provođenje projekta IRI-a, sigurnije je da će uvijek razmjernosti biti ispunjen ako se projekt dodjeljuje na temelju transparentnih, objektivnih i nediskriminirajućih kriterija.

– *Potpore ograničena na minimalno neophodan iznos:* Države članice moraju razložiti kako je izračunat iznos potpore koji se dodjeljuje, a kako bi se osiguralo da iznos potpore bude ograničen na najniži neophodni iznos.

7.4. Analiza narušavanja tržišnog natjecanja i trgovine

Državne potpore za IRI mogu utjecati na tržišno natjecanje na dvije razine: (i) na tržišno natjecanje u procesu inovacija, drugim riječima na tržišno natjecanje s obzirom na IRI koje se odvija uzlazno od tržišta proizvoda, te (ii) na tržišno natjecanje na tržištima proizvoda gdje se iskorištavaju rezultati aktivnosti IRI-a.

Pri ocjeni negativnih učinaka državne potpore, Europska komisija će svoju analizu usmjeriti na narušavanje tržišnog natjecanja uzrokovano predvidljivim učinkom potpore za IRI na tržišno natjecanje među poduzetnicima na predmetnom tržištu proizvoda. Europska komisija će veće značenje pridavati rizicima za tržišno natjecanje i trgovinu koji se s većom dozom sigurnosti mogu predvidjeti u bliskoj budućnosti.

Učinak na tržišno natjecanje u procesu inovacija smatrat će se značajnim ako je riječ o predvidivom učinku na tržišno natjecanje na tržištu proizvoda u bliskoj budućnosti. U određenim slučajevima, samim rezultatima IRI-a trguje se na tzv. tržištima tehnologija, primjerice u obliku zaštite prava intelektualnog vlasništva, npr. licenciranjem patenata. U tim slučajevima, Europska komisija može razmatrati i učinak potpore na tržišno natjecanje na tržištima tehnologija.

Utjecaj IRI-a na tržišta proizvoda izrazito je dinamičan i stoga će analiza morati biti usmjerena na budućnost. Često će se ista inovacijska aktivnost u budućnosti moći povezati s više različitih tržišta proizvoda, pa će, ako je tome tako, biti potrebno ispitati učinke državnih potpora na svim zahvaćenim tržištima.

Tri su različita načina kojima potpore IRI-u mogu narušiti tržišno natjecanje na tržištima proizvoda:

1) potpore za IRI mogu narušiti dinamične poticaje za ulaganje sudionika na tržištu (učinak istiskivanja s tržišta);

2) potpore za IRI mogu dovesti do stvaranja ili održavanja tržišne snage poduzetnika;

3) potpore za IRI mogu podržavati neučinkovitu strukturu tržišta. Državne potpore također mogu imati negativan učinak na trgovinu na zajedničkom tržištu. Posebno u slučaju kada potpore IRI-u imaju za posljedicu istiskivanje konkurenata s tržišta, državne potpore mogu utjecati na premještanje trgovinskih tokova i sjedišta gospodarskih aktivnosti.

7.4.1. Narušavanje dinamičnih poticaja

Najveći problem potpora za IRI koje se dodjeljuju poduzetnicima je činjenica da se njima narušavaju dinamični poticaji za ulaganje konkurenata na tržištu. Kada neki poduzetnik prima potporu, to u načelu povećava vjerojatnost da će uspješni IRI toga poduzetnika u budućnosti imati za posljedicu njegovu povećanu zastupljenost na tržištu ili tržištima proizvoda. Ta povećana zastupljenost može utjecati na smanjivanje opsega planiranih ulaganja konkurenata (tzv. učinak istiskivanja poduzetnika s tržišta).

U svojoj ocjeni Europska komisija će u obzir uzeti sljedeće elemente:

- *Iznos potpore.* Kod značajnijih iznosa potpora vjerojatnije je da će iste imati i značajnije učinke istiskivanja poduzetnika s tržišta. Opseg iznosa potpore mjerit će se u odnosu na ukupne troškove za IRI privatnih poduzetnika u predmetnom sektoru, te u odnosu na iznose koje izdvajaju glavni sudionici na tržištu.
- *Udaljenost potpore od tržišta/kategoriju potpore.* Što su aktivnosti IRI-a za koje je namijenjena državna potpora bliže tržištu, vjerojatnije je da će nastati značajni učinci istiskivanja poduzetnika s tržišta.
- *Otvoreni postupak odabira poduzetnika:* Kada se potpora odobrava temeljem objektivnih i nediskriminirajućih kriterija, ocjena Europske komisije bit će pozitivnija.
- *Zapreke izlasku s tržišta:* Vjerojatnije je da će konkurenti održati (ili čak povećati) svoje planove ulaganja kada su zapreke izlasku s tržišta koje obuhvaća procese inovacija visoke. To može biti slučaj kada je veliki dio prethodnih ulaganja konkurenta vezana za neku tehnologiju IRI-a.
- *Poticaji za tržišno natjecanje na budućim tržištima:* Potpore za IRI mogu imati za posljedicu situaciju u kojoj konkurenti poduzetnika koji je korisnik potpore odustanu od tržišnog natjecanja i borbe za neko buduće tržište, budući da ekonomska prednost ostvarena potporom (u smislu stupnja tehnološke prednosti ili u smislu dobivenog vremena) smanjuje njihove mogućnosti da u budućnosti rentabilno uđu na ta tržišta.
- *Različitost proizvoda i razina tržišnog natjecanja:* Kada su inovacije proizvoda više usmjerene prema razvoju različitih proizvoda (primjerice odnoseći se na različite brandove, norme, tehnologije, skupine potrošača), manje je vjerojatno da će to utjecati na konkurente. Isto vrijedi i za situaciju kada na tržištu postoji više efikasnih poduzetnika.

7.4.2. Stvaranje tržišne snage poduzetnika

Potpore namijenjene poticanju IRI-a mogu imati negativne učinke u smislu povećanja ili održavanja stupnja tržišne snage poduzetnika na tržištima proizvoda. Tržišna snaga je sposobnost poduzetnika da utječe na cijene na tržištu, proizvodnju, raznovrsnost ili kvalitetu robe i usluga, ili druge kriterije kojima se mjeri razina tržišnog natjecanja na tržištu u nekom značajnom vremenskom razdoblju, a na štetu potrošača. Europska komisija će ispitati tržišnu snagu poduzetnika prije dodjele potpore, te promjenu tržišne

snage poduzetnika koja se može očekivati kao posljedica potpore.

Europska komisija uglavnom problematičnima smatra one mjere IRI-a kojima se korisniku potpore omogućuje jačanje ili prijenos tržišne snage koju ima na postojećim tržištima proizvoda na neka buduća tržišta proizvoda. Stoga nije vjerojatno da će Europska komisija sa stanovišta tržišnog natjecanja problematičnom smatrati tržišnu snagu poduzetnika na tržištima na kojima svaki od korisnika potpore ima tržišni udjel niži od 25% te na tržištima gdje je tržišna koncentracija mjerena Herfindahl – Hirschmanovim indeksom (HHI) ispod 2000.

U svojoj će ocjeni Europska komisija razmatrati sljedeće elemente:

– *Tržišnu snagu poduzetnika korisnika potpore i strukturu tržišta:* Kada primatelj potpore već ima vladajući položaj na tržištu proizvoda, državna potpora može ojačati taj vladajući položaj daljnjim slabljenjem tržišnog natjecanja odnosno ograničavanjem pritiska konkurenata na poduzetnika primatelja potpore. Na sličan način, državne potpore mogu imati značajan učinak na oligopolnim tržištima na kojima djeluje samo mali broj poduzetnika sudionika na tržištu.

– *Visinu zapreka pristupu tržištu:* Na području IRI-a mogu postojati značajne zapreke ulasku na tržište novim sudionicima na tržištu. Te zapreke uključuju zakonske prepreke (posebno u odnosu na zaštitu prava intelektualnog vlasništva), ekonomije obujma i obuhvata, zapreke pristupu mrežama i infrastrukturi te ostale strateške zapreke pristupu ili širenju na tržištu.

– *Kupovnu snagu poduzetnika:* Tržišna snaga poduzetnika može se također ograničiti položajem kupaca na tržištu. Zastupljenost jakih kupaca može se suprotstaviti snažnom tržišnom položaju, ako je vjerojatno da će kupci pokušati zadržati dovoljnu razinu tržišnog natjecanja na tom tržištu.

– *Postupak odabira:* Državne potpore koje omogućuju poduzetnicima koji imaju jak položaj na tržištu da utječu na postupak odabira, primjerice, ostvarivanjem prava da preporuča poduzetnike u postupku odabira ili da na put istraživanja utječu na način kojim se neopravdano zanemaruju alternativni putovi, Europskoj komisiji bit će povodom za razmatranje negativnih učinaka.

7.4.3. Zadržavanje neučinkovitih struktura tržišta

U slučaju da nisu točno usmjerene na određene ciljeve, potpore za IRI potiču neučinkovite poduzetnike i stoga pridonose stvaranju struktura tržišta na kojima sudionici na tržištu djeluju značajno ispod razine efikasnosti. U svojoj će ocjeni Europska komisija razmotriti je li potpora dodijeljena na tržištima koje obilježava višak kapaciteta, sektorima koji propadaju ili posebno osjetljivim sektorima. Problemi negativnih učinaka manje su vjerojatni u slučajevima kada se državne potpore za IRI dodjeljuju s jasnim ciljem usmjerenim na promjenu dinamike rasta sektora, i to posebno uvođenjem novih tehnologija.

7.5. Test ravnoteže i donošenje odluke

Europska komisija uzima u obzir i uspoređuje navedene pozitivne i negativne učinke državne potpore i utvrđuje utječe li narušavanje tržišnog natjecanja koje je posljedica predmetne mjere negativno na trgovinske uvjete u mjeri u kojoj je to suprotno

zajedničkom interesu. Analiza se u svakom pojedinačnom slučaju temelji na cjelokupnoj ocjeni predvidivih pozitivnih i negativnih učinaka državne potpore. U tu svrhu Europska komisija neće automatski primjenjivati kriterije utvrđene u odjeljcima 7.3. i 7.4. nego će provesti sveobuhvatnu ocjenu koja se temelji na načelu proporcionalnosti.

Može se dogoditi da Europska komisija ne uputi prigovor protiv prijavljene državne potpore, a da ne pokrene službeni ispitni postupak, ili pak nakon provedenog službenog ispitnog postupka, sukladno članku 6. Uredbe (EZ-a) br. 659/1999 donijeti odluku o okončanju postupka rješenjem temeljem članka 7. navedene Uredbe. Ako je riječ o rješenju o uvjetno dopuštenoj potpori u smislu članka 7. stavka 4. uredbe (EZ-a) br. 659/1999, rješenju može priložiti posebno sljedeće uvjete koji moraju smanjiti narušavanje tržišnog natjecanja ili oslabiti učinke na trgovinu te poštovati načelo razmjernosti potpore:

- niže intenzitete potpore od najviših dopuštenih intenziteta utvrđenih u Poglavlju 5., uključujući i mehanizme povrata potpore i različite uvjete isplate povrata predujma,
- širenje rezultata, zajednička suradnja na projektu i ostale mjere usmjerene na praćenje ponašanja poduzetnika,
- odvojeno računovodstvo u cilju sprječavanja unakrsnog financiranja odnosno prekomjernog iznosa subvencija između tržišta u slučaju kada korisnik potpore djeluje na više tržišta,
- nediskriminirajući odnos prema drugim potencijalnim korisnicima potpore (ograničena selektivnost).

8. ZBRAJANJE POTPORA

Pri zbrajanju (kumulaciji) potpora primjenjuju se gornje granice potpora koje su utvrđene ovim okvirnim odredbama bez obzira financira li se potpora projektu koji ostvaruje pravo na potporu u cijelosti iz sredstava države, ili ga pak djelomično financira Europska Zajednica, osim u slučaju posebnih i ograničenih uvjeta koji se primjenjuju na financiranje Zajednice temeljem Okvirnih programa za istraživanje i tehnološki razvoj koji su usvojeni sukladno Glavi XVIII. Ugovora o EZ-u, odnosno Glavi II. Ugovora o osnivanju Europske zajednice za atomsku energiju (EURATOM).

Kada su opravdani troškovi za potpore za IRI opravdani u cijelosti ili djelomično za potpore za neku drugu namjenu, na njihov će se zajednički udio primjenjivati najpovoljnija gornja granica koju propisuju važeća pravila. Ta se granica ne odnosi na potpore koje se dodjeljuju temeljem smjernica Zajednice o državnim potporama za poticanje ulaganja u rizični kapital malih i srednjih poduzetnika⁴⁶.

Potpore za IRI neće se zbrajati s potporama male vrijednosti (de minimis) u odnosu na iste opravdane troškove kako bi se izbjegla primjena najviših dopuštenih intenziteta potpora koji su zadani ovim okvirnim odredbama.

9. POSEBNA PRAVILA ZA POLJOPRIVREDU I RIBARSTVO

U slučaju potpora za istraživanje i razvoj koje su namijenjene proizvodima koji su navedeni u Dodatku I. Ugovora o EZ-u te odstupajući od gornjih granica intenziteta potpore ili dodataka koji su predviđeni bilo gdje u tekstu ovih okvirnih odredbi, Europska komisija će i nadalje dopuštati intenzitet potpore u iznosu do 100%, pod uvjetom da u

svakom pojedinom slučaju budu ispunjeni sljedeći uvjeti:

- Potpore su u općem interesu određenog sektora gospodarstva ili podsektora.
 - Informacija o tome da će se provesti istraživanje i u kojem cilju, objavljuje se na internetu prije početka provedbe istraživanja. Ta informacija mora uključivati približan datum rezultata koji se očekuju i mjesto njihove objave na internetu kao i napomenu da će rezultat istraživanja biti dostupan bez naknade.
 - Potpora se dodjeljuje direktno istraživačkoj ustanovi ili tijelu javne vlasti te ne smije uključivati direktnu dodjelu potpore koja nije namijenjena istraživanju poduzetniku koji se bavi proizvodnjom, preradom ili stavljanjem na tržište poljoprivrednih proizvoda, niti je dopuštena potpora u smislu zaštite cijena proizvođača tih proizvoda.
- Europska komisija dopustit će državne potpore za suradnju sukladno članku 29. Uredbe Vijeća (EZ-a) br. 1698/2005 od 20. rujna 2005. o potporama ruralnom razvoju koje dodjeljuje Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EAFRD)⁴⁷ ako je takva suradnja dopuštena za sufinanciranje Zajednice temeljem istoga članka i/ili ako se državna potpora dodjeljuje u obliku dodatnog financiranja temeljem članka 89. Uredbe (EZ-a) br. 1698/2005 pod istim uvjetima i ako je istog intenziteta kao i sufinanciranje. Potpore namijenjene istraživanju i razvoju za proizvode koji su navedeni u Dodatku I. Ugovora o EZ-u koje ne ispunjavaju uvjete navedene u ovom poglavlju moraju se ocijeniti u skladu s pravilima utvrđenima u ovim okvirnim smjernicama.

10. ZAVRŠNE ODREDBE

10.1. Izvješćivanje i nadzor

10.1.1. Godišnja izvješća

Sukladno odredbama Uredbe (EZ-a) br. 659/1999 i Uredbe Komisije (EZ-a) br. 794/2004 od 21. travnja 2004. kojom se provodi Uredba Vijeća (EZ-a) br. 659/1999 kojom se utvrđuju detaljna pravila za primjenu članka 93. Ugovora o EZ-u⁴⁸, države članice moraju Europskoj komisiji dostavljati godišnja izvješća.

Osim uvjeta koji su propisani navedenim uredbama, godišnja izvješća koja se odnose na državne potpore za IRI moraju za svaku mjeru, uključujući i dodjelu potpora na temelju odobrenog programa potpora, sadržavati sljedeće informacije:

- ime korisnika potpore,
- iznos potpore po svakom korisniku,
- intenzitet potpore,
- sektor u kojem se provode projekti koji ostvaruju pravo na potporu.

U slučaju fiskalnih potpora, država članica mora dostaviti samo popis korisnika potpore koji su primili potporu u obliku godišnjeg poreznog izuzeća čiji je iznos viši od 200.000 EUR-a.

Ako je riječ o clusterima, izvješće mora sadržavati i kratki opis aktivnosti clustera i njegovu učinkovitost u oživljavanju aktivnosti IRI-a. Europska komisija može zatražiti dodatne informacije koje se odnose na dodijeljenu potporu kako bi provjerila poštuju li se uvjeti navedeni u odluci Komisije kojom je odobrila potporu.

Godišnja izvješća objavljuvat će se na internetskoj stranici Europske komisije.

U slučaju svih potpora koje su dodijeljene temeljem odobrenog programa potpora

velikim poduzetnicima, u godišnjem izvješću, države članice također moraju objasniti, posebno primjenjujući kriterije i pokazatelje koji su navedeni u Poglavlju 6. ovih okvirnih odredbi, kako je osiguran poticajni učinak potpora koje su dodijeljene tim poduzetnicima.

10.1.2. Uvid u cjelovite tekstove programa potpora

Europska komisija je mišljenja da su potrebne dodatne mjere u cilju poboljšanja transparentnosti državnih potpora u Zajednici. Pri tom je posebno važno osigurati državama članicama, gospodarskim subjektima, zainteresiranim stranama i samoj Komisiji jednostavan uvid u cjelovite tekstove svih programa potpora za IRI koji se primjenjuju.

To se lako može ostvariti putem povezanih internetskih stranica. Iz tog razloga, Europska komisija će pri ocjeni programa potpora za IRI od predmetne države članice sistematski zahtijevati da cjelovite testove konačnih programa potpora objave na internetu te da joj dostave internet adresu na kojoj su predmetne informacije objavljene. Program potpore ne smije se primjenjivati prije nego što se navedene informacije objave na internetu.

10.1.3. Obrazac o osnovnim podacima o potporama

Osim navedenog, uvijek kada se potpora za IRI dodjeljuje na temelju programa potpora, a ne podliježe obvezi pojedinačne prijave i premašuje iznos od 3 milijuna EUR-a, države članice moraju u roku od 20 radnih dana od dana odobrenja potpore od strane nadležnog tijela, Europskoj komisiji dostaviti podatke koji su utvrđeni standardnim obrascem koji se nalazi u Dodatku ovih okvirnih odredbi. Europska komisija će osnovne podatke učiniti dostupnima javnosti putem svoje web-stranice (http://ec.europa.eu/comm/competition/index_en.html).

Države članice moraju osigurati vođenje detaljnog registra dodjele svih programa potpora za IRI. Takav registar mora sadržavati sve podatke koji su potrebni da bi se moglo utvrditi poštuju li se propisani opravdani troškovi i najviši dopušteni intenziteti potpora, a podatci se moraju čuvati 10 godina od dana kada je potpora odobrena.

Europska komisija će zatražiti te podatke od država članica kako bi tri godine nakon stupanja na snagu ovih okvirnih odredbi mogla provesti ocjenu njihovih učinaka⁴⁹.

10.2. Odgovarajuće mjere

Ovime Europska komisija temeljem članka 88. stavka 1. Ugovora o EZ-u predlaže državama članicama sljedeće mjere koje se odnose na njihove postojeće programe potpora za istraživanje i razvoj:

U cilju usklađenosti s odredbama ovih okvirnih odredbi, države članice trebale bi izmijeniti i dopuniti, ako je to potrebno, takve programe potpora kao bi ih uskladile s ovim okvirnim odredbama u roku od dvanaest mjeseci nakon njihovog stupanja na snagu, pri čemu vrijede sljedeća izuzeća:

- Države članice imaju na raspolaganju dvadeset i četiri mjeseca za uvođenje izmjena i dopuna koje se odnose na odredbe iz točke 3.1.1. ovih okvirnih odredaba.
- Nova gornja granica iznosa za pojedinačne projekte primjenjivat će se od stupanja na

snagu ovih okvirnih odredaba.

– Obveza podnošenja detaljnijih godišnjih izvješća temeljem točke 10.1.1. kao i obveza dostave obrasca o osnovnim podacima o potporama temeljem točke 10.1.3. primjenjivat će se na postojeće programe potpora šest mjeseci nakon stupanja na snagu ovih okvirnih odredaba.

Države članice pozivaju se da u roku od dva mjeseca od dana objave ovih okvirnih odredaba izrijeком daju bezuvjetnu suglasnost s ovdje predloženim prijelaznim odredbama. Ukoliko se države članice ne odazovu ovom pozivu, Europska komisija će pretpostaviti da predmetna država članica nije suglasna s predloženim odredbama.

10.3. Stupanje na snagu, važenje i izmjene i dopune

Ove okvirne odredbe stupit će na snagu 1. siječnja 2007. ili, ako se ne objave u Službenom listu Europske unije prije toga datuma, prvoga dana nakon njihove objave u Službenom listu, a zamjenjuju Okvir Zajednice za državne potpore za istraživanje i razvoj.

Ovaj će se okvir primjenjivati do 31. prosinca 2013. Nakon što se o tome posavjetuje s državama članicama, Europska komisija može pristupiti izmjeni i dopuni prije toga datuma na temelju važnih razloga koji se tiču politike tržišnog natjecanja ili politike istraživanja ili kako bi bila usklađena s drugim politikama Zajednice ili međunarodnim obvezama. Europska komisija namjerava izvršiti reviziju ovih okvirnih odredbi 3 godine nakon njihovog stupanja na snagu.

Europska komisija će primjenjivati ove okvirne odredbe na sve prijavljene projekte potpora o čijoj dopuštenosti mora donijeti odluku nakon što se okvirne odredbe objave u Službenom listu, čak i ako su projekti bili prijavljeni prije njihove objave. To uključuje pojedinačne potpore koje su dodijeljene temeljem odobrenih programa potpora i koje su Europskoj komisiji prijavljene sukladno obvezi pojedinačne prijave kojoj podliježu takve potpore.

U skladu s Obavijesti Europske komisije o utvrđivanju pravila koja se primjenjuju pri ocjeni nezakonitih državnih potpora⁵⁰, Europska komisija će u slučaju neprijavljenih potpora primijeniti,

– ovaj okvir, ako su potpore odobrene nakon njihovog stupanja na snagu,

– a u svim ostalim slučajevima okvirne odredbe koje su na snazi u trenutku odobravanja potpore.

DODATAK

Obrazac za dostavu osnovnih podataka o potporama koje podliježu obvezi detaljnog izvješćivanja (odjeljak 10.1.)

1) Potpora u korist (ime/imena poduzetnika koji primaju potporu, radi li se o malom ili srednjem poduzetniku ili ne):

2) Referentni broj programa potpore (broj koji dodjeljuje Komisija postojećem programu ili programima potpora temeljem kojih se potpora dodjeljuje):

3) Tijelo/tijela javne vlasti koja dodjeljuju potporu (ime i povezanost davatelja potpore):

4) Država članica u kojoj se provodi projekt ili mjera koja ostvaruje pravo na potporu:

- 5) Vrsta projekta ili mjere:
- 6) Kratki opis projekta ili mjere:
- 7) Opravdani troškovi (u EUR), ako je primjenjivo:
- 8) Diskontirani (bruto) iznos potpore u EUR:
- 9) Intenzitet potpore (% u bruto ekvivalentu potpore):
- 10) Uvjeti (ako ih ima) pod kojima će se isplaćivati predložena potpora:
- 11) Planirani datum početka i završetka projekta ili mjere:
- 12) Datum odobrenja/dodjele potpore:

III.

Dopuštenost dodjele potpora za istraživanje i razvoj i inovacije ocjenjuje se sukladno članku 9. Uredbe o državnim potporama (»Narodne novine«, broj 50/2006), temeljem materijalnih pravila iz točke I. ove Odluke, sadržanih u tekstu akta iz točke II. ove Odluke.

IV.

Državnim potporama za istraživanje i razvoj i inovacije upravlja ministarstvo nadležno za znanost, obrazovanje i šport i ministarstvo nadležno za gospodarstvo.

V.

Ova Odluka stupa na snagu danom objave u »Narodnim novinama«.

Klasa: 381-03/07-02/02
Urbroj: 5030114-07-1
Zagreb, 2. kolovoza 2007.

Potpredsjednica Vlade
i ministrica obitelji, branitelja i
međugeneracijske solidarnosti
Jadranka Kosor, dipl. iur., v. r.

¹ Treba imati na umu da samo dio javnih troškova za istraživanje i razvoj može ostvariti pravo na državnu potporu.

² Usporedi: »Ulaganja u istraživanje: Akcijski plan za Europu«, Priopćenje Europske komisije Vijeću, Europskom parlamentu, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, COM(2003)226 konačna verzija, str: 7.

³ U ekonomiji, pojam »učinkovitost« (ili »ekonomska učinkovitost«) odnosi se na opseg optimalne alokacije resursa odnosno optimalno korištenje ukupnih bogatstava na određenom tržištu ili u cjelokupnom gospodarstvu. IRI povećava ekonomsku učinkovitost preusmjeravanjem potražnje prema novim ili poboljšanim proizvodima, proizvodnim procesima ili uslugama, što odgovara povoljnijem odnosu cijene i kvalitete tih proizvoda.

⁴ »Tržišni nedostaci« nastaju ako tržište koje je prepušteno samo sebi ne donosi ekonomski učinkovite rezultate. U takvim će slučajevima intervencija države, uključujući i državne potpore, moći imati utjecaja na poboljšanje rezultata na tržištu u odnosu na cijene, proizvodnju i iskorištavanje resursa.

⁵ Akcijski plan državnih potpora. Manje i kvalitetnije državne potpore: Plan reforme državnih potpora

2005.–2009. COM(2005) 107 konačna verzija – SEC (2005) 795 od 7. lipnja 2005.

⁶ Uključujući: visoko obrazovanje, programe istraživanja i javne istraživačke organizacije, propise o zaštiti prava intelektualnog vlasništva koji će poticati inovacije, pogodne okvirne uvjete koji će privući poduzetnike da se bave IRI-jem.

⁷ Akcijski plan državnih potpora (fusnota), točka 21.

⁸ Usporedi Akcijski plan državnih potpora (vidi fusnotu 5), točke 11. i 20., kao što je prethodno već detaljnije navedeno u Priopćenju o inovacijama, COM(2005) 436 konačna verzija od 21. rujna 2005.

⁹ Uključujući i usluge.

¹⁰ Vidi Obavijest o primjeni pravila o državnim potporama na mjere koje se odnose na direktno oporezivanje poduzetnika; SL C 384, 10. 12. 1998., str. 3.

¹¹ SL L 83, 27. 3. 1999. str. 1.

¹² SL L 134, 30. 4. 2004., str. 1.

¹³ SL L 134, 30. 4. 2004., str. 114.

¹⁴ Primjerice, člankom 3. Uredbe Vijeća (EEZ-a) br. 1107/70 od 4. lipnja 1970. o dodjeli potpora željezničkom, cestovnom i riječnom prometu, uređena su posebna pravila kojima se uvjetuje usklađenost državnih potpora za istraživanje i razvoj u sektoru željezničkog, cestovnog i riječnog prometa.

¹⁵ Vidi važeće Smjernice Zajednice o državnim potporama za zaštitu okoliša, SL C 37, 3. 2. 2001., str. 3, točka 7. Nadalje, u kontekstu revizije smjernica za zaštitu okoliša, Europska komisija će razmotriti mogućnost uvrštavanja novih mjera koje bi mogle obuhvatiti i eko-inovacije.

¹⁶ SL L 63, 28. 2. 2004., str. 22.

¹⁷ SL L 10, 13. 1. 2001., str. 33. Uredba kako je izmijenjena i dopunjena Uredbom (EZ-a) br. 363/2004.

¹⁸ SL L 10, 13. 1. 2001., str. 20. Uredba kako je izmijenjena i dopunjena Uredbom (EZ-a) br. 363/2004., (SL L 63, 28. 2. 2004., str. 20.).

¹⁹ SL L 337, 13. 12. 2002., str. 3.

²⁰ Trenutno na snazi SL C 244, 1. 10. 2004., str. 2.

²¹ Usporedi definiciju iz tzv. OSLO priručnika »Smjernice za sakupljanje i tumačenje podataka o inovacijama, 3. izdanje, OECD (Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj), 2005., str. 49.

²² Usporedi definiciju iz tzv. OSLO priručnika, str. 51.

²³ Predmet 118/85 Komisija protiv Italije [1987] ECR 2599, stavak 7.; predmet C-35/96 Komisija protiv Italije [1998] ECR I-3851, CNSD, stavak 36.; predmet C-309/99 Wouters [2002] ECR I-1577 stavak 46.

²⁴ U tržišne aktivnosti ubrajaju se posebno istraživanja koja se provode na temelju zaključenih ugovora sa sektorom industrije, davanje u najam infrastrukture koja se koristi u istraživanju i savjetodavne usluge.

²⁵ Interna priroda aktivnosti po mišljenju Europske komisije znači da upravljanje znanjem istraživačke organizacije ili organizacija vrši odjel ili podružnica istraživačke organizacije ili zajednički s drugim istraživačkim organizacijama. Sklapanje ugovora s trećim stranama o pružanju posebnih usluga putem javnog natječaja ne utječe na internu prirodu tih aktivnosti.

²⁶ Za sve ostale oblike prijenosa tehnologije koji ostvaruju pravo na državnu potporu, Europska komisija se ne smatra u poziciji, a na temelju svog postojećeg znanja, da općenito odlučuje o vrsti državne potpore kojom se financiraju te aktivnosti. Komisija naglašava obvezu država članica iz članka 88. stavka 3. Ugovora o EZ-u da ocjenjuju takve potpore u svakom pojedinačnom slučaju te da ih prijave Komisiji, ako smatraju da se radi o državnim potporama.

²⁷ Usporedi predmet C-482/99 Francuska protiv Komisije [2002] ECR I-4397, o pitanju može li se istraživanje pripisati državi.

²⁸ »Pripisivanje u potpunosti« znači da istraživačka organizacija neograničeno raspolaže ekonomskom koristi od tih prava, to znači vlasništvom nad tima pravima i pravom ustupanja licence. Ti uvjeti također se mogu smatrati ispunjenima ako organizacija odluči zaključiti druge ugovore kojima su predmet ta prava i ustupa ih primjerice licencom nekom drugom partneru u zajedničkom projektu suradnje.

²⁹ »Naknada koja je istovjetna tržišnoj cijeni zaštite prava intelektualnog vlasništva« odnosi se na naknadu za ukupnu ekonomsku korist stečenu od tih prava. Sukladno općim načelima o državnim potporama i uzimajući u obzir težinu objektivnog određivanja tržišne cijene zaštite prava intelektualnog vlasništva, Europska komisija će smatrati da je taj uvjet ispunjen ako istraživačka organizacija kao ustupatelj tih prava u trenutku zaključivanja ugovora nastoji ishoditi maksimalnu ekonomsku korist.

³⁰ Ova odredba ne utječe na obvezu država članica da prijave određene državne potpore temeljem članka 88. stavka 3. Ugovora o EZ-u.

³¹ Frascati Manual on the Measurement of Scientific and technological Activities, Proposed Standard Practice for Surveys on Research and Experimental Development, OECD, 2002.

³² Projekti koji se financiraju temeljem Okvirnog programa Europske zajednice za provedbu istraživanja, tehnološkog razvoja i demonstracijskih programa automatski ostvaruju pravo na dodatak za zajedničku suradnju na projektu zbog minimalnih uvjeta za suradnju na tim projektima.

³³ SL C 273, 9.9.1997., str. 3. Također objavljeno na:

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/reference.html

³⁴ Iako to ne mora biti moguće ex ante kod novih fiskalnih potpora koje uvodi država, od država članica očekuje se da u studijama ocjene predoče poticajne učinke njihovih vlastitih fiskalnih mjera.

³⁵ U obratnom slučaju, kada fiskalna državna potpora za IRI utvrđuje razliku između kategorija IRI-ja, dopušteni intenziteti potpore ne smiju se premašiti.

³⁶ Ovo ne dovodi u pitanje primjenu Smjernica za nacionalne regionalne potpore za 2007.-2013., SL C 54, 4. 3. 2006., str. 13. i posebno dodjelu potpora za novoosnovane male poduzetnike u iznosu do ukupno 2 milijuna eura po malom poduzetniku sa sjedištem u regijama koje ostvaruju pravo na izuzeće temeljem članka 87. stavka 3. točke (a) Ugovora o EZ-u.

³⁷ Ne dovodeći u pitanje mogućnost istovremenog primanja potpore male vrijednosti (de minimis) u odnosu na druge opravdane troškove.

³⁸ Trenutno na snazi Uredba (EZ-a) br. 70/2001.

³⁹ Vidi Smjernice za nacionalne regionalne državne potpore za 2007.-2013., stavci 18.-20.

⁴⁰ Ako prijedlog potpore sadrži zahtjev za dodjelom potpore za projekt IRI-a, to ne isključuje da je potencijalni korisnik potpore već proveo studije izvedivosti koje nisu obuhvaćene zahtjevom za državnu potporu.

⁴¹ Drugim riječima, to se odnosi na potpore projektu za velike poduzetnike, za male i srednje poduzetnike na potpore koje premašuju 7,5 milijuna eura; potpore za inovacije procesa i organizacije poslovanja u sektoru pružanja usluga te potpore za inovacijske clusterne.

⁴² Kada je riječ o EUREKA projektima taj se najviši dopušteni iznos udvostručuje.

⁴³ Za projekt će se smatrati da se »pretežito« sastoji od temeljnog istraživanja, ako više od polovine opravdanih troškova projekta nastaje kroz aktivnosti koje su obuhvaćene kategorijom temeljnog istraživanja.

⁴⁴ Za projekt će se smatrati da se »pretežito« sastoji od primijenjenog istraživanja, ako više od polovine opravdanih troškova projekta nastaje kroz aktivnosti koje su obuhvaćene kategorijama primijenjenog istraživanja ili temeljnog istraživanja.

⁴⁵ Ovdje se misli na metodu ocjene/izračuna čiste sadašnje vrijednosti projekta (NPV) (drugim riječima, to je zbroj diskontiranog očekivanog tijeka novca/prihoda nastalog kada se od ulaganja oduzmu troškovi ulaganja), metoda interne stope rentabilnosti (IRR) ili rentabilnosti uloženog kapitala (ROCE). Kao dokaz mogu poslužiti i financijski izvještaji i interni planovi poslovanja koji sadrže informacije o procjeni potražnje, prognoze troškova, financijske prognoze (primjerice NPV, IRR, ROCE) i dokumentaciju koja se dostavlja investicijskom odboru i kojom se razrađuju različite mogućnosti pojedinog ulaganja ili dokumentaciju kojom poduzetnici o svom poslovanju izvještavaju financijska tržišta.

⁴⁶ SL C 194, 18. 8. 2006., str. 2.

⁴⁷ SL L 277, 21. 10. 2005., str. 1. Uredba kako je izmijenjena i dopunjena Uredbom (EZ-a) br. 1463/2006 (SL L 277, 9. 10. 2006., str. 1.)

⁴⁸ SL L 140, 30. 4. 2004., str. 1. Uredba kako je izmijenjena i dopunjena Uredbom (EZ-a) br. 1627/2006 (SL L 302, 1. 11. 2006., str. 10.)

⁴⁹ Države članice pri tom mogu pomoći Europskoj komisiji na način da joj dostave vlastite ex post ocjene programa potpora i pojedinačnih potpora.

⁵⁰ SL C 119, 22. 5. 2002., str. 22.